

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ - ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

Ο ΕΚ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΠΛΟΥΤΟΣ

Δὲν πρόκειται περὶ πλούτου ἰδιωτικοῦ. Πρόκειται περὶ πλούτου τῆς ἀνθρωπότητος ὁλοκλήρου, καὶ δὴ ἀπὸ ἐνὸς μόνου εἰδους περιουσίας, ἐκείνου τὸ ὅποιον ἀποτελοῦσι τὰ πολύτιμα μέταλλα. Ἡ σημαντικότης αὐτοῦ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν εἰδικότητα τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου, νὰ καταμετρῶσιν οὗτοι καὶ νὰ κυκλοφορῶσι τὰ λοιπὰ προϊόντα τῆς γενικῆς τοῦ ἀνθρώπου γένους δραστηριότητος. Ὁ εἰς πολύτιμα μέταλλα παγκόσμιος πλοῦτος ὑπελογίσθη, κατὰ τὸ πλεῖστον τῶν ἐπικοινωνιῶν διατελούντων ἔθνων, διαφόρως ὑπὸ εἰδικῶς εἰς τὸ θέμα τοῦτο ἀσχοληθέντων ἀνδρῶν. Τιοιουτρόπως ὑπὸ μὲν τοῦ Neumann Spallart ἀνεβιβάσθη εἰς 71,598 ἑκατομμύρια δραχμῶν (οὐχὶ ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας) τῷ 1882, ἐξ ὧν 37,013 εἰς χρυσὸν καὶ 44,585 εἰς ἄργυρον, ὑπὸ δὲ τοῦ Soetbeer εἰς 72,812 ἑκατομ. τῷ 1884, ἐξ ὧν 35,723 εἰς χρυσὸν καὶ 44,089 εἰς ἄργυρον, ὑπὸ δὲ τοῦ Mulhall εἰς 72,150 ἑκατομ. τῷ 1880, ἐξ ὧν 31,000 εἰς χρυσὸν καὶ 41,150 εἰς ἄργυρον, ὑπὸ δὲ τοῦ Mardle εἰς 64,720 ἑκατομ. τῷ 1880, ἐξ ὧν 30,800 εἰς χρυσὸν καὶ 33,920 εἰς ἄργυρον, ὑπὸ δὲ τοῦ Michel Chevalier εἰς 45,578 ἑκατομ. τῷ 1850, ἐξ ὧν 14,726 εἰς χρυσὸν καὶ 30,852 εἰς ἄργυρον.

Λίαν ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ ἐξέτασις κατὰ πόσον τὰ κολοσσαῖα ταῦτα ποσὰ σχετίζονται πρὸς τὰς διαφόρους ἐποχὰς τῆς ἀνθρωπότητος. Τιοιουτρόπως τὰ μὲν χρυσαυριχεῖα ἀπὸ μὲν τοῦ ἔτους 1500—1580, ἐπὶ τρεῖς καὶ ἡμίσειαν ἑκατονταετηρίδας, παρήγαγον 15,355 ἑκατομμύρια δραχμῶν κατὰ τὸν Neumann Spallart, 16,368, κατὰ τὸν Soetbeer, 14,000 κατὰ τὸν Mul-

hall, 33,100 κατὰ τὸν De Mardle, καὶ 14,426 κατὰ τὸν Michel Chevalier, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1850—1880, ἐπὶ μίαν τριακονταετίαν, 16,304 κατὰ τὸν Soetbeer, 17,000 κατὰ τὸν Mulhal καὶ 16,700 κατὰ τὸν De Mardle, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1881—1884, ἐπὶ μίαν τετραετίαν, 2,052.9 κατὰ τὸν Soetbeer, — τὰ δὲ ἀργυρωχεῖα κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίοδον παρήγαγον 33,636 κατὰ τὸν Neumann Spallart, 33,262 κατὰ τὸν Soetbeer, 33,050 κατὰ τὸν Mulhal, 26,600 κατὰ τὸν De Mardle καὶ 30,152 κατὰ τὸν Michel Chevalier, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν περίοδον 8,286 κατὰ τὸν Soetbeer, 8,100 κατὰ τὸν Mulhal καὶ 7,320 κατὰ τὸν De Mardle, κατὰ δὲ τὴν τρίτην περίοδον 2,511.3 κατὰ τὸν Soetbeer.

Αἱ μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω ὑπολογισμῶν τῆς εἰς πολύτιμα μέταλλα παραγωγῆς καὶ ἀποταμιεύσεως ἀντιθέσεις δὲν ἐμποδίζουσι, καθὼς παρατηρεῖ ὁ Fournier de Flaix, τὰ ἐξῆς γενικὰ πορίσματα: α') ὅτι ἀπὸ τοῦ 1850—1884 τὰ εἰς χρυσὸν ἀποταμιεύματα ἐδιπλασιάσθησαν, β') ὅτι κατὰ τὰ 34 αὐτὰ ἔτη ἠῦξησεν ὁ χρυσὸς τῆς ἀνθρωπότητος περισσότερον τοῦ ὄσονεῖχεν αὐξήσει κατὰ τὰ 350 ἔτη ἀπὸ τοῦ 1500—1850, γ') ὅτι ἡ ἐνικυσία κατὰ μέσον ὄρον παραγωγῆ τοῦ ἀργύρου ἀπὸ τοῦ 1881—84 ἀνέβη εἰς 602.9 ἑκατομμύρια, ἐνῶ ἀπὸ τοῦ 1848—80 εἶχεν ἀναβῆ εἰς μόνον 253, δ') ὅτι ἡ ἐνικυσία κατὰ μέσον ὄρον παραγωγῆ καὶ τῶν δύο πολυτίμων μετὰλλων συνυπολογιζομένων ἀνέβη ἀπὸ τοῦ 1881—84 εἰς 1,100 ἑκατομμύρια, ἐνῶ ἀπὸ τοῦ 1848—1880 εἶχεν ἀναβῆ εἰς μόνον 680, ε') ὅτι ἀπὸ τοῦ 1850—1884 παρήχθησαν 18,359.9 ἑκατομμύρια εἰς χρυσὸν καὶ 10,797.3 εἰς ἄργυρον. Ποῖον εἶναι τὸ περαιτέρω μέλλον τῆς παραγωγῆς τῶν πολυτίμων μεταλλείων; Ἀνυπολόγιστοι εἶναι αἱ ἐκμεταλλεύσιμοι ποσότητες τῶν ἀνεξαντλήτων χρυσορυχείων τῆς Ἀμερικῆς καὶ Αὐστραλίας καθὼς καὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Ἄμουρ. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀργυρωχεῖα, τοιαύτη εἶναι ἡ γονιμότης αὐτῶν, ὥστε μεθ' ὅλην τὴν ὑποτίμησιν τοῦ ἀργύρου, πάντοτε τὰ κέρδη τῆς ἐκμεταλλεύσεώς των εἶναι περιζήτητα.

Δὲν εἶναι ἄπο σκοποῦ ἡ ἀπογραφή τῆς παραγωγῆς χρυσοῦ

καὶ ἀργύρου καθ' ἐκάστην ἐπικράτειαν. Λαμβάνομεν ὡς βᾶσιν τοὺς δημοσιευθέντας πίνακας τοῦ νομισματοκοπέου Βασιγκτόνως, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἔτος 1884.—Χρυσός: Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι 46,343 χιλιόγραμμα, Αὐστραλία 42,960, Ρωσσία 32,829, Κολομβία 5,802, Βενεζουέλα, 5,022, Ἀφρική 3,000, Μεξικὸν 1,780, Αὐστροουγγαρία 1,658, Καναδάς 1,435, Βρασιλία 952, Γερμανία 555, Ἰαπωνία 256, Χιλῆ 245, Περσὺ 179, Γαλλία 118, Ἰταλία 109, Βολιβία 109, Σουηδία 19, Τουρκία 10, τὸ ὅλον 143,381 χιλιόγραμμα, ἀξίας 495,521,358 δραχμῶν, ἐξ ὧν 160,200,000 ἀνήκουσιν εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, 148,200,000 εἰς τὴν Αὐστραλίαν καὶ 133,300,000 εἰς τὴν Ρωσσίαν· δι' ὅλας τὰς λοιπὰς ἐπικρατείας δὲν μένουσιν εἰμὴ 73,821,358 δρ. Ἄργυρος: Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι 1,174,205 χιλιόγραμμα, Μεξικὸν 655,868, Βολιβία 384,985, Γερμανία 248,115, Χιλῆ 128,106, Αὐστροουγγαρία 49,424, Περσὺ 45,900, Ἰαπωνία 21,121, Κολομβία 18,286, Ἀργεντίνη 10,169, Ρωσσία 9,336, Νορβηγία 6,387, Γαλλία 6,356, Ἰσπανία 3,552, Αὐστραλία 2,788, Τουρκία 2,164, Σουηδία 1,816, Καναδάς 1,641, Ἰταλία 432, τὸ ὅλον 2,770,610 χιλιόγραμμα, ἀξίας δραχμ. 598,768,955, ἐξ ὧν 253,760,000, ἀνήκουσιν εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, 141,800,900 εἰς τὸ Μεξικόν, 83,200,000 εἰς τὴν Βολιβίαν, 53,500,000 εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ 26 ἑκατομμύρια 500,000 εἰς τὴν Χιλῆν· δι' ὅλας τὰς λοιπὰς ἐπικρατείας δὲν μένουσιν εἰμὴ 40,008,955 δρ.

Ἡ σημαντικωτέρα εἰς πολύτιμα μέταλλα παραγωγῆ ἀνήκει εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, ἀναθίβασθεῖσα κατὰ τὴν τετραετίαν 1881—84 ἐπὶ μὲν τοῦ χρυσοῦ εἰς 665.6 ἑκατομμύρια δρ. ἐπὶ δὲ τοῦ ἀργύρου εἰς 960. 7. Ἐὰν εἰς τὰ ποσὰ ταῦτα προστεθῇ καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ 1845 μέχρι τοῦ 1880 παραγωγῆ ἐπὶ χρυσοῦ 7,934 ἑκατομ. καὶ ἐπὶ ἀργύρου 10,037, αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι ἐν διαστήματι 40 ἐτῶν παρήγαγον 19,597.3 ἑκατομ. δρ. εἰς πολύτιμα μέταλλα, δύναμις πλούτου σημαντικῆ ἀνωτέρα παντὸς σχολίου. Κακόπιν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐν τῇ τετραετίᾳ 1881—1884 ἔρχονται ἐπὶ

μὲν τῆς παραγωγῆς τοῦ χρυσοῦ, ἡ Αὐστραλία μετὰ 595.9 ἑκατομ. καὶ ἡ Ρωσία μετὰ 489.6 ἑκατομ. ἐπὶ δὲ τῆς παραγωγῆς τοῦ ἀργύρου τὸ Μεξικὸν μετὰ 589.5 ἑκατομ. καὶ ἡ Βολιβία μετὰ 280.8 ἑκατομ. Ἡ εἰς πολυτίμα μέταλλα πρωτόπορεία ἀνήκει εἰς τὸν νέον κόσμον καὶ εἰς τὸ ρωσσικὸν τμήμα τοῦ παλαιοῦ.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων τρόπων τῆς, οὕτως εἰπεῖν, καταναλώσεως τῶν πολυτίμων μετάλλων οἱ κυριώτεροι ἀποτελοῦνται ἐκ τῆς νομισματικῆς καὶ βιομηχανικῆς χρήσεώς των, ἐκ τῆς ἀποστολῆς των εἰς χώρας ἐξ ὧν βραδυτάτη ἂν ὄχι ἀδύνατος ἢ ἐπιστροφή αὐτῶν, ἐκ τῆς τριβῆς των καὶ ἐκ τῆς ἀπωλείας των. Ὑπελογίσθησαν ὑπὸ τοῦ Neumann Spallari αἱ καταναλώσεις αὐταὶ τῶν πολυτίμων μετάλλων κατὰ ἔτη 1831—1880 κλιμακῶδῶς ἐπὶ μὲ τοῦ χρυσοῦ εἰς 59 τοῖς ο/ο διὰ τὴν νομισματοποιεῖν, εἰς 32 τοῖς ο/ο διὰ τὴν βιομηχανίαν, εἰς 8 τοῖς ο/ο διὰ τὰς πρὸς τὴν ἀπωτάτην Ἀσίαν ἀποστολάς καὶ εἰς 0.9 τοῖς ο/ο διὰ τὴν ἐκ τῆς τριβῆς φθορὰν καὶ τὰς ἐκ ναυαγίων, πυρκαϊῶν κλπ. καταστροφάς, ἐπὶ δὲ τοῦ ἀργύρου εἰς 68.1 τοῖς ο/ο διὰ τὰς πρὸς τὴν ἀπωτάτην Ἀσίαν ἀποστολάς, εἰς 25.3 τοῖς ο/ο διὰ τὴν βιομηχανίαν, εἰς 4.2 τοῖς ο/ο διὰ τὴν τριβὴν καὶ τὴν ἀπώλειαν καὶ εἰς 1.2 τοῖς ο/ο διὰ τὴν νομισματοποιεῖν. Ἡ πρώτη χρῆσις ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ μεταπίπτει εἰς τελευταίαν ἐπὶ τοῦ ἀργύρου, φαινόμενον πρὸς τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἄσχετος ἡ νομισματικὴ πτώσις τοῦ τελευταίου.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Soetbeer ἡ διὰ βιομηχανικὴν χρῆσιν κατανάλωσις τῶν πολυτίμων μετάλλων ἀκολουθεῖ τὴν αὐτὴν κίνησιν τῆς διὰ νομισματικὴν χρῆσιν κατανάλωσεως αὐτῶν. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων χρήσεων παρατηρεῖται σταθερά, κατὰ τὸ μέλλον ἢ ἥττον, ἀναλογία. Τὸ νομισματοκοπεῖον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐνήργησε (1883—84) σχετικὴν ἔρευναν ἐπὶ τῶν διαστάσεων τῆς διὰ βιομηχανικὴν χρῆσιν καταναλώσεως τῶν πολυτίμων μετάλλων. Ἐκ τῆς ἐρεύνης ταύτης προέκυψεν, ὅτι διὰ τοιαύτην χρῆσιν κατηναλώθησαν 22,000 χιλιογράμ. χρυσοῦ ἀξίας 14,459,464 δολλαρίων καὶ 120,000 χιλιογράμ. ἀργύρου ἀξίας 5,556,530 δολλαρίων. Ἴδου πῶς

διανέμονται τὰ ποσὰ ταῦτα εἰς δολλάρια κατὰ τὰ διάφορα εἶδη τῶν χρήσεων: Ὁρολόγια χρυσοῦ 3,598,306, ἀργυροῦ 1,845,599, ἄλυσσοι χρ. 827,000, ἀργ. 23,544, κοσμήματα χρ. 7,984,390, ἀργ. 1,116,551, σκευὴ τραπεζῆς χρ. 528,868, ἀργ. 2,066,294, δίοπτρα χρ. 215,428, ἀργ. 23,782, ἔδοντοποιία χρ. 37,912, ἀργ. 6,738, πτερὰ χρ. 145,924, ἀργ. 6,730, ὄργανα χρ. 5,199, ἀργ. 13,990, φύλλα χρ. 1,084, ἀργ. 1,131,707, φαρμακοποιία χρ. 31,611, ἀργ. 416,419.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐν ἐκάστη ἐπικρατεῖα βιομηχανικὴν κατανάλωσιν τῶν πολυτίμων μετάλλων ὑπελογίσθη αὕτη διὰ τὸ ἔτος 1884 ὑπὸ τοῦ Soetbeer εἰς χιλιογράμ. ὡς ἐξῆς: Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι χρ. 19,500, ἀργ. 115,000, Γαλλία χρ. 16,800, ἀργ. 75,000, Ἀγγλία χρ. 17,000, ἀργ. 72,000, Γερμανία χρ. 12,000, ἀργ. 82,000, Ἑλβετία χρ. 10,500 ἀργ. 24,000, Ἰταλία χρ. 4,500, ἀργ. 19,000, Βέλγιον καὶ Ὀλλανδία χρ. 2,900, ἀργ. 24,000, Αὐστρουγγαρία χρ. 2,000, ἀργ. 32,000, Ρωσία χρ. 2,400, ἀργ. 32,000, ἄλλα κράτη χρ. 2,000, ἀργ. 40,000, τὸ ὅλον ἐπὶ χρυσοῦ μὲν 90,000 χιλιογράμ. ἀξίας 316,000,000 δραχμῶν, ἐπὶ ἀργύρου δὲ 515,000 χιλιογράμ. ἀξίας 95,000,000 δρ.

Ἡ νομισματοποιία ἠκολούθησε κατὰ τὰς ἐρεῦνας τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως τὰς ἐξῆς εἰς μάρκα διαστάσεις: Γαλλία (1851—1884) χρυσοῦ 5,988,325, ἀργυροῦ 914,240, Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι (1851—84) χρ. 5,240,716, ἀργ. 1,377,332, Ἀγγλία καὶ Αὐστραλία (1851—84) χρ. 4,727,477, ἀργ. 345,257, Ρωσία (1851—84) χρ. 2,625,991, ἀργ. 582,000, Γερμανία (1857—84) χρ. 1,951,732, ἀργ. 1,161,304, Ἰσπανία (1876—84) χρ. 736,363, ἀργ. 481,844, Βέλγιον (1851—84) χρ. 473,037, ἀργ. 358,382, Ἰταλία (1851—84) χρ. 383,129, ἀργ. 456,760, Αὐστρουγγαρία (1857—84) χρ. 330,239, ἀργ. 1,008,574, Ὀλλανδία (1851—84) χρ. 129,671, ἀργ. 576,236, Σκανδιναυικαὶ χῶραι (1873—84) χρ. 106,130, ἀργ. 42,062, Πορτογαλλία (1851—84) χρ. 29,244, ἀργ. 36,372. Ἡ μεταξὺ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἀνα-

λογία τῆς ἀνωτέρω νομισματοποιίας ἐν ταῖς εἰρημέναις ἐπιπρα-
τείαις ἔχει ἐπὶ τοῖς ο/ο ὡς ἐξῆς: Γαλλία χρυσός 86.8, ἄρ-
γυρος 13.2, Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι χρ. 79.2, ἄργ. 20.8,
Ἀγγλία καὶ Αὐστραλία χρ. 93.2, ἄργ. 6.8, Ρωσία χρ.
81.9, ἄργ. 18.1, Γερμανία χρ. 62.7, ἄργ. 37.3, Ἰσπανία
χρ. 60.4, ἄργ. 39.6, Βέλγιον χρ. 56.9, ἄργ. 43.1, Ἰταλία
χρ. 45.6, ἄργ. 54.4, Αὐστροουγγαρία χρ. 24.7, ἄργ. 75.3,
Ὀλλανδία χρ. 18.4, ἄργ. 81.6, Σκανδιναυικὰ χῶραι χρ.
71.6, ἄργ. 28.4, Πορτογαλλία χρ. 44.6, ἄργ. 55.4.

Ἐν γένει ἄξιον παρατηρήσεως, ὅτι ἐνῶ ἡ κατὰ τὰ ἐκτε-
θέντα ἔτη νομισματοποιηθεῖσα ποσότης πολυτίμων μετάλλων
ἀνέβη εἰς 28,402 ἑκατομμύρια δραχμῶν εἰς χρυσόν καὶ 14,050
ἑκατομ. εἰς ἄργυρον, ἡ κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα πα-
ραγωγή ἀνέβη εἰς 17,692 ἑκατομ. εἰς χρυσόν καὶ 10,247 ἑκ.
εἰς ἄργυρον. Ἡ νομισματοποιία λοιπὸν κατηνάλωσε πλειότερον
χρυσόν καὶ ἄργυρον τῶν ὅσων παρήγαγον τὰ χρυσορυχεῖα καὶ
ἀργυρορυχεῖα. Σημεῖον ὅτι ἀπετάθη καὶ εἰς προηγουμένας τῶν
πολυτίμων μετάλλων ἀποταμιεύσεις. Διηνεκῆς κινήσεις τόσον
ἐπὶ τῆς νομισματικῆς ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς βιομηχανικῆς τοῦ
χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου χρήσεως, κατὰ τὰς ὁποίας ἀπὸ νομι-
σμάτων κατασκευάζονται ἀντικείμενα βιομηχανικά, καὶ τὰνά-
παλιν τὰ τελευταῖα μετατρέπονται εἰς νομίσματα, χωρὶς νὰ
λησμονηθῆ καὶ ἡ τῶν ἀρχαιοτέρων νομισμάτων μετατροπὴ εἰς
νέα κατὰ τὰς διαφόρους φάσεις τῆς οἰκονομικῆς τῶν ἐθνῶν
ζωῆς.

ΕΚΛΟΓΕΙΣ ΚΑΙ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ

Ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως ὁ κατὰ
ἐκλογικᾶς περιφερείας ἐνίκυσις ἀναλογισμὸς τῶν ἐκλεκτέων
βουλευτῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πρὸ τῷ δικαστικῷ συμβούλῳ
τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν συγκετρωθέντων ὀριστικῶν
ἐκλογικῶν καταλόγων. Ὁ ἀναλογισμὸς οὗτος ἐνεργεῖται ὑπὸ
τῶν πρὸς διεξαγωγὴν τῶν δικαστικῶν ὑποθέσεων τοῦ δημοσίου

συστηθέντων διὰ τῶν ἀπὸ 28 ἰουνίου 1882 ἈΚΑ' νόμου νο-
μικῶν συμβούλων ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ δικαστικοῦ συμβούλου.
Ἐνῶ κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ εἰρημένου νόμου τρεῖς σύμβουλοι
ἀποτελοῦσιν ἀπαρτίαν, ἰδιαιτέραν κέκτηται χάριν ὅτι κατὰ
τὸν προκείμενον ἀναλογισμὸν παρευρέθησαν ἐπτὰ. Ἄξιον πα-
ρατηρήσεως, ὅτι ἡ θύρα τοῦ ἀναλογισμοῦ τῶν βουλευτῶν ἀφῆθη
εἰς τὴν φύλαξιν τῶν ἀμεσοτέρων ὀργάνων τοῦ ὑπουργείου. Τόσα
καὶ τόσα πολιτειακῆς ἐννοίας θέματα παρεπέμφθησαν εἰς τὴν
δικαστικὴν ἐξουσίαν, τίνος ἕνεκα τὸ προκείμενον νὰ ἀφαιρεθῆ
ἀπ' αὐτῆς; Μήπως οἱ πρόεδροι τῶν πρωτοδικῶν δὲν ἠδύναντο
νὰ ἀποστέλλωσι τοὺς καταλόγους τῶν ἐκλογέων εἰς τὸν πρό-
εδρον τοῦ Ἀρείου Πάγου, καὶ διὰ τοῦτο εὑρέθη ἡ ὁδὸς τοῦ δι-
καστικοῦ συμβούλου τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν; Μήπως
εἶναι μεγαλοπρεπεστέρα καὶ ἀσφαλεστέρα ἐν τῇ συντάξει τῆς
πολιτείας ἡ παρέμβασις τῶν νομικῶν συμβούλων τῆς παρεμ-
βάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου; Ταῦτα πάντα ἀνεξαρτήτως τῆς
γενικῆς θεωρίας τῶν νεωτέρων ἐκλογικῶν νόμων.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐκλογέων
ἀναθιβάζεται κατὰ τὸ 1888 εἰς 512,015, δηλαδὴ εἰς τὸ
τέταρτον περίπου τοῦ ὅλου τῆς χώρας πληθυσμοῦ. Ἐξ αὐ-
τῶν 6,604 ἀνήκουσιν εἰς τὰς προνομίους ἐκλογικὰς περι-
φερείας τῆς Ὑδρας, Σπετζῶν καὶ Νέων Ψαρρῶν, αἱ ὁποῖαι ἐκ-
λέγουσι 4 βουλευτάς, καὶ 505,411 εἰς τὸ ὑπόλοιπον κράτος,
οἱ τοῦ ὁποίου 146 βουλευταὶ ἀναλογίζονται μεταξὺ τῶν 16
νομοεκλογικῶν περιφερειῶν ὡς ἐξῆς: Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας
13, Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος 13, Ἀρκαδίας 12, Κυκλάδων 12,
Μεσσηνίας 12, Λαρίσσης 11, Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας 10,
Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος 9, Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας 9, Λακω-
νίας 9, Κερκύρας 8, Τρικκάλων 8, Εὐβοίας 7, Κεφαλληνίας
7, Ζακύνθου 4, Ἄρτης 2.

Ἐὰν συγκρίνωμεν τὸν ἀναλογισμὸν τοῦ 1888 πρὸς τὸν ἀνα-
λογισμὸν τοῦ 1886, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι οἱ νομικοὶ σύμ-
βουλοι τοῦ ὑπουργείου ἀφαιροῦσι κατὰ τὸ ἔτος 1888 ἓνα βου-
λευτὴν ἐκ τοῦ νομοῦ Ἄρτης καὶ ἓνα βουλευτὴν ἐκ τοῦ νομοῦ
Κερκύρας. Τοιαύτη παράσιτος ἐξουσία ἐν τοῖς γραφείοις τοῦ

ύπουργείον εἶναι ἐντελῶς δυσαρμονικὴ πρὸς τὴν γενικὴν τῆς ἔθνικῆς ἀντιπροσωπείας ἔννοιαν.

NOMIMA LAIKON ETAIRION

Ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς νομικῆς κατάρτισεώς της ἡ ἐν Σπάρτῃ λαϊκὴ ἑταιρεία «Σπαρτιατικὸς Σύνδεσμος» ἀπετάθη πρὸς τὸν κ. Οἰκονόμου, ὅστις ἀπήντησεν αὐτῇ ὡς ἑξῆς :

Ἐπρὸς τὴν λαϊκὴν ἑταιρίαν

«Σπαρτιατικὸς Σύνδεσμος».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 μαρτίου 1886.

Ἐντιμὲ Κύριε Πρόεδρε,

Ἡ ἐπιστολὴ ὑμῶν ἐκίνησε πολλὰς σκέψεις ἐν τῇ ψυχῇ μου. Ἐζήτησατε τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἑταιρίας σας διὰ βασιλικῶν διατάγματος, καὶ σὰς τὸ ἠρνήθησαν. Ἐθεωρήσατε, ὅτι ὑψηλότερος εἶναι ὁ ἐξ αὐτοῦ τίτλος ἀπὸ τὴν αἰωνιότητα, ἡ ὁποία κατοικεῖ ἐν τῇ ἰδέᾳ τοῦ Λαοῦ. Δὲν ἐλέγχω τινὰ ἐπὶ ἀδυναμίᾳ. Ἄλλὰ πρέπει νὰ ὁμολογήσω, ὅτι πλειότερον ἐνεπνεύσθη ἐκ τῆς λαϊκῆς ἐνώσεώς σας παρὰ ἐκ τῆς ἀμφιβολίας σας.

Τὰ ζητήματα, ἅπερ μοι θέτει ὁ «Σπαρτιατικὸς Σύνδεσμος», ἐξαρτῶνται κυρίως ἐκ μιᾶς ἀρχῆς. Ἐὰν αἱ λαϊκαὶ ἑταιρίαι ὑπαρῶσιν ἐκ δικαιώματος τοῦ Λαοῦ, περιττὴ εἶναι ἡ θέλησις τοῦ Βασιλέως. Κατ' οὐσίαν πρόκειται περὶ νομικῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ἡ κοινωνία ἐν τῇ ἐξελίξει αὐτῆς δημιουργεῖ. Ἡ πόλις, τὸ χωρίον, τὸ σωματεῖον δὲν εἶναι εἰμῆ ἐκφράσεις τοῦ νόμου τούτου τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Πυρὴν εἶναι ἡ ἑταιρεία. Κατφεύγει αὕτη εἰς ἔρημον γῆν καὶ μετὰ ἑκατὸν ἔτη ἀπαρτίζει κοινότητα, ἐκ τῆς ὁποίας μετὰ αἰῶνας ἐξέρχεται ἔθνος.

Ἐπὶ ποίας βασιλικῆς ἀδείας στηρίζονται αἱ περγαμηναὶ αὐτῆς;

Διὰ τοῦτο ὅταν τὸ ἄρθρον 11 τοῦ συντάγματος ἀνέγραφε τὴν ἀρχὴν, ὅτι «οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνετακρίζεσθαι, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ κράτους, οἵτινες ὁμοῦ

οὐδέποτε δύνανται νὰ ὑπαγάγῃσι τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς προηγουμένην κυβερνητικὴν ἄδειαν», ἐδημοσίευσεν ἀπλῶς αἰωνίαν τοῦ φυσικοῦ δικαίου ἀρχὴν. Ἡ ἐλευθερία τοῦ συνεταρισμοῦ ἐπ' αὐτῆς στηρίζεται. Ἐν τούτοις μόλις τὴν ἐψήφισεν ἡ Ἐθνοσυνέλευσις καὶ εὐθὺς ἔσπευσε νὰ τὴν περιορίσῃ, ἐρμηνεύουσα ἐν τοῖς πρακτικοῖς αὐτῆς, ὅτι «δὲν ἐκτείνεται εἰς τὰς συνήθειαι πολιτικὰς καὶ ἐμπορικὰς ἑταιρίας, ἀλλ' αὐταὶ θέλουσι διέπεσθαι καὶ τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τοῦ ἰσχύοντος ἀστυκῶν καὶ ἐμπορικῶν δίκαιον». Αἱ διατάξεις αὗται, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς κυβερνητικῆς ἀδείας, προκαλοῦσι τὴν κατάταξιν τῶν συνεταρισμῶν εἰς δύο κεφαλαιώδεις κατηγορίας, 1) ἐκ τοῦ δημοσίου δικαίου, ὅτε κατὰ τὸ συντάγμα δὲν ἀπαιτεῖται ἄδεια, καὶ 2) ἐκ τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου, ἐὰν καὶ καθ' ὅσον ἐπιβάλλουσι τοιαύτην οἱ νόμοι, ὁ ἀστυκὸς καὶ ὁ ἐμπορικὸς.

Εἰς ποίαν κατηγορίαν ἀνήκει ἡ λαϊκὴ ἑταιρεία ὑμῶν; Θεμελιώδης σκοπὸς αὐτῆς εἶναι ἡ ἀλληλοβοήθεια. Συνεταιρίσθητε, ἵνα παλαίσθητε κατὰ τῆς ἐγκαταλείψεως, εἰς ἣν διατελοῦσιν αἱ κοινότητές σας, καὶ ἐκαλέσατε τοὺς θερμοὺς συμπολίαι ὑμῶν εἰς συναρωγὴν. Θέλετε πῶς διὰ τὰ τέκνα τοῦ Λαοῦ, θέλετε νὰ προαγάγητε τὴν γεωργίαν σας καὶ τὴν βιομηχανίαν σας, θέλετε νὰ ἀνοίξητε διεξόδους εἰς τὰ προϊόντα αὐτῶν, θέλετε εὐσπλαγνίαν διὰ τὰ θύματα τῶν τοκογλύφων. Εἴπατε, ἄς συνεισφέρωμεν τὸν ὄβολόν ἡμῶν, ἵνα ἐκπληρώσωμεν ἐξόχως πατριωτικὸν καθήκον. Νὰ ἐρωτήσῃ τις ὑμᾶς ἀπὸ ποῖον δικαίου ἡ τοιαύτη ἑταιρεία σας πρέπει νὰ κανονισθῇ, θὰ ἦτο ἀμάχημα πρὸς τὸν καταφρανέστατον δημόσιον χαρακτῆρα τῶν κοινωφελῶν σκοπῶν αὐτῆς.

Ἄλλὰ συμβαίνει ὅτι ἐξ ἰδιαιτέρου λόγου, ἀναγομένου εἰς τὰ μεγάλα ἑλατήρια τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ὑπάρχει ἐν τῇ λαϊκῇ ἑταιρίᾳ ὑμῶν καὶ ἔποψις τις ἀτομικῆ εἰς τὰ μέλη αὐτῆς, διότι ἐὰν μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν σκοπῶν της ἀπομένῃ διαθέσιμον κέρδος, τοῦτο διανέμεται μεταξὺ αὐτῶν. Ἐντεῦθεν ὁ «Σπαρτιατικὸς Σύνδεσμος» ἔχει δύο βάσεις, τὴν προειρημένην γενικὴν τοῦ δημοσίου χαρακτῆρος καὶ τὴν ἀπὸ μέρους ἰδιωτικὴν. Ἐὰν ἐκ τῆς πρώτης, διὰ τὸ σύνταγμα, δὲν ἔχει ἀνάγκη

κην κυβερνητικῆς ἀδείας, ἃς ἴδωμεν ἂν ἐκ τῆς δευτέρας εἶναι ὑποβεβλημένους εἰς αὐτήν.

Ἐὰν ἔλειπεν ἡ γνώμη, ὅτι ὁ ἐν τῷ ἐμπορικῷ δικαίῳ μοναδικῶς εἰς τὴν βασιλικὴν ἀδειαν ὑποβαλλόμενος τύπος τῆς ἀνωνόμου ἐταιρίας ἐκτείνεται καὶ εἰς τὰς μὴ ἐμπορικὰς, ἢ το περὶ τὸς πᾶς ἐκ τοῦ τύπου τούτου λόγος κατὰ τὴν ὑμετέραν ἐταιρίαν, οὐδὲν κοινὸν ἐκ τῶν ἐκτεθέντων σκοπῶν τῆς πρὸ τὸ ἐμπόριον ἔχουσιν. Ἄλλ' ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἐταιρία σας δὲν φέρει τὸ ὄνομα τῶν συνεταίρων, δὲν ἔπεται ὅτι εἶναι ἀνώνυμος ὑπὸ τὴν εἰδικὴν τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου σημασίαν. Τὸ γράμμα κτείνει, ὁ νοῦς ζωοποιεῖ. Τὸ πᾶν συνίσταται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ συνεταρισμοῦ διαρρύθμισιν. Ἐνῶ ἡ ἀνώνυμος ἐταιρία εἶναι πλεονέτερον ἔνωσης κεφαλαίων παρὰ ἔνωσης προσώπων, ἀπ' ἐναντίας ἐν τῇ ὑμετέρᾳ ἐταιρίᾳ τὸ κύριον εἶναι τὸ πρόσωπον, παρακολουθῶμα δὲ τὸ χρῆμα. Κατὰ τὸ κατασκευαστικὸν τῆς ἐταιρίας σας πρέπει τὸ πρόσωπον νὰ εἶναι τίμιον καὶ φιλόπονον, ὅπως εἰσέλθῃ ἐν αὐτῇ. Ἴνα τῷ ἀνοιχθῇ ἡ πύλη τῆς ἀδελφότητος τοῦ «Σπαρτιωτικοῦ Συνδέσμου, ἀπαιτεῖται νὰ ἐγκριθῇ ἀπὸ αὐστηρᾶς ἐξετάσεως ἐν μυστικῇ ψηφοφορίᾳ καὶ γενικῇ ἐνίοτε συνελεύσει. Δύναται νὰ ἀποκτήσῃ 1—5 μετοχάς, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ ἔχῃ πλείονας τῆς μιᾶς ψήφους. Τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ εἶναι τόσαι παραφυάδες τῆς ἀποταμιευτικῆς τοῦ συνεταρισμοῦ παιδεύσεως. Ἐταιρικὸν κεφάλαιον δὲν προϋπάρχει, ἵνα κατὰ τὸν τύπον τῆς ἀνωνόμου ἐταιρίας διαιρεθῇ. Ἄλλὰ τί ὑπάρχει; Ὑπάρχει μία οἰκονομικὴ διδασκαλίαν, ἣτις πειραματικῶς, διὰ μικροτάτων περιοδικῶν καταθέσεων εἰσάγει τὴν δύναμιν τῆς οἰκονομικῆς πίστεως εἰς τοὺς κύκλους τῆς πρακτικῆς ζωῆς. Ἐπειδὴ ὑποθέτουν τὴν ἐταιρίαν σας ἀνώνυμον, ἃς ζητήσουν παρ' αὐτῆς τοὺς τίτλους τῶν μετοχῶν τῆς. Δὲν ἔχει εἰμὴ βιβλιάριον, ἐν τοῖς ὁποῖοις σημειοῦνται αἱ πρόδοι τῆς οἰκονομικῆς ἐπιμελείας καὶ δὲν εὐρίσκουσι θέσιν αἱ κερδοσκοποῦσαι ἐπὶ τῶν ἀνωνόγων ἐταιριῶν μηχαναί. Ὑπὸ τοιαύτης περιστάσεως ἐταιρία νὰ ὀνομασθῇ ἀνώνυμος, ἐν τῇ νομικῇ τοῦ ὄρου τούτου ἐννοίᾳ, θὰ ἦτο ἀσυγχώρητος ἄγνοια τοῦ κυριωτάτου κατ' αὐτὴν χαρακτηῖρος. Ἡ ἐταιρία σας εἶναι ἰδιαι-

τέρου εἶδους. Τὸ κατασκευάζει ἡ ἔποψις τοῦ δημοσίου δικαίου, τὴν ὁποίαν ἀνωτέρω ἐξέθεσα, καὶ ἡ ἔποψις τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου, τὴν ὁποίαν κατωτέρω θὰ ἐξετάσω.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔποψιν ταύτην, δεόν νὰ γίνῃ διάκρισις μεταξὺ ἐταιριῶν καὶ ἐταιρικῶν συστημάτων, διότι τὰ τελευταῖα παραλαβοῦσα ἡ Ρώμη ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἀπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις ἐταίρων τοῦ ὀρονήματος, τῶν συσσίτων καὶ τῶν θιασωτῶν, μετεβίβασε διὰ τῆς βυζαντινῆς νομοθεσίας εἰς τὴν νεωτέραν περίοδον μετὰ τοῦ ἀποτελοῦντος αὐτὰ οὐσιωδῶς πολιτικοῦ χαρακτηῖρος. Κατὰ τὰς διατάξεις τῶν Βασιλικῶν δ' (12,1) α' καὶ γ' (60,32) καὶ ρα' (8,2) ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς ἐπὶ τῶν ἐταιριῶν οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ γίνῃ περὶ κυβερνητικῆς ἀδείας, ἀφ' ἑτέρου ἐπὶ τῶν ἐταιρικῶν συστημάτων ἀπαγορεύεται ἡ σύστασις των, ἂν μὴ νόμος ἢ βασιλεὺς ἐπιτρέπῃ. Πρέπει δὲ τις νὰ γνωρίζῃ τί συγχωρεῖ ὁ νόμος, ἵνα τὸ λοιπὸν παρὰ τοῦ βασιλέως «προδοκᾷ. Οὕτω ἐλέπομεν τὰς εἰρημένους διατάξεις ἐπιτροπούσας τὰ ἐταιρικά συστήματα τῶν βιομηχανικῶν ἐνώσεων ὡς τῶν χρυσοθηρῶν, τῶν ἀλατοποιῶν, τῶν μαγκίπων (ἀροκόπων, τῶν κεραμῶν, τῶν σιδηρουργῶν, τῶν ναυκλήρων κλπ, εἰς τὰ ὁποῖα «ἐξεστὶ κατὰ μίμησιν τῆς πόλεως ἔχειν πράγματα κοινὰ καὶ ἄρκαν (ταμεῖον) καὶ σύνδικον δι' οὗ πράττεται τὰ κοινὰ», χωρὶς νὰ λησμονηθῇ καὶ ἡ ἰδιαιτέρα κατηγορία τῶν λεγομένων «λεπτῶν σωματείων», τὰ ὁποῖα ἐπετρέπετο εἰς τοὺς πένητας νὰ συνιστῶσι διὰ μηνικῶν συνεισφορῶν, ἀντιστοιχοῦσάντων πρὸς τὰς ἐβδομαδιαίας τῆς ἡμετέρας ἐταιρίας καταθέσεις. Ἐὰν λοιπὸν καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ συντάγματος θέλῃ τις νομικὸν διὰ τὴν ἐταιρίαν σας τύπον, ἰδοὺ τὸ ἀστυκὸν δίκαιον δὲν κρύπτει τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ.

Ἄλλὰ θὰ εἴχομεν πολὺ μικρὰν ἰδέαν περὶ τῆς λαϊκῆς ἐταιρίας, ἐὰν ἐσπεύδομεν νὰ τὴν ὀχυρώσωμεν ὀπισθεν τύπων ξηρῶν. Ἡ λαϊκὴ ἐταιρία ἀντλεῖ τὸ δικαίωμα τῆς ὑπάρξεώς της ἐκ τοῦ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων, ἐν τῇ βαθυτάτῃ ἐννοίᾳ αὐτοῦ. Ἴνα εἴπῃ τις, δὲν ὑπάρχει νόμος δι' αὐτήν, πρέπει πρῶτον νὰ λησμονηθῇ τὸ σύνταγμα, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου θεμελιούται. Ἡ λαϊκὴ ἐταιρία εἶνε ἐργαστήριον τοῦ Λαοῦ, ἐν τῷ

ὅποια καλοῦνται εἰς συνεργασίαν ἔλοι οἱ εἰς αὐτὸν πιστεύοντες. Ἄβυσσος χωρίζει τὴν ιδέαν αὐτῆς ἀπὸ τὴν ιδέαν τῆς κυβερνητικῆς κηδεμονίας. Ὄταν ἠξίωσαν νὰ κανονίσωσι τοὺς ἔδρους, καθ' οὓς πρέπει νὰ θέλητε, καὶ ἔθεσαν ἐνώπιον τῆς φιλοτιμίας σας τὸ ζήτημα, νὰ εἴσθε ἢ νὰ μὴ εἴσθε ἑταιρία κατὰ τὸ κυβερνητικὸν δοκοῦν, μίαν μόνην βλέπω διέξοδον: εἶναι νὰ μὴ λάβητε καθόλου ὑπ' ὄψιν τὸ κυβερνητικὸν αὐτὸ δοκοῦν, διότι εἶναι κατ' εὐθεϊαν ἄρνησις τοῦ πολιτεύματος τῆς χώρας. Σὰς εἶπον ὅτι, ἵνα ἔχη ἡ ἑταιρία σας τὴν ὑπόστασιν νομικοῦ προσώπου, ἵνα ἀποκτῇ δικαιώματα καὶ ὑποβάλληται εἰς ὑποχρεώσεις, ἵνα τῇ εἶναι ἀνοικτὴ ἡ θύρα τῆς δικαιοσύνης, πρέπει νὰ προμηθευθῆτε βασιλικὸν διάταγμα. Πάντα ταῦτα εἶναι μάταια. Διὰ τὴν λαϊκὴν ἑταιρίαν σας δὲν ὑπάρχουσι διπλώματα ἱερώτερα ἐκείνων, τὰ ὅποια ἡ ἐλευθέρα πολιτεία καθορίζει. Ἐννοῶ τὸ αἶσθημα τῆς εὐλαβείας πρὸς τοὺς νόμους, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ χαρακτηρίζη τὸν ἀληθῆ πολίτην εἰς ὅλας τὰς σχέσεις του. Νὰ θυσιάζη ὅμως τις εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς ὑποχωρήσεως τὸ κύρος τῶν τῆς ἐνεργείας δικαιωμάτων, ὅταν μάλιστα κατ' αὐτὰ εἰς τὸ μῆκος τοῦ χρόνου εἶναι θεματοφύλαξ τῶν διαδεχομένων ἀλλήλας γενεῶν, τοῦτο εἶναι κατὰ χειρότερον παρὰ λειποταξία.

Τὸ μυστήριον τῆς ἐλευθέρας πολιτείας κατοικεῖ εἰς τὴν συνεργασίαν τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ καθ' ὅλα τὰ στάδια τῆς κοινωνικῆς δραστηριότητος. Ὁ λαὸς κατὰ μονάδας διηρημένος εἶναι ἀσθένης, κατὰ ομάδας ἐνεργῶν εἶναι πανίσχυρος. Τὸ ζήτημα τῶν λαϊκῶν ἑταιριῶν ἐδῶ κεῖται. Βαδίσατε λοιπὸν τὴν ὁδὸν σας ἀπτόητοι. Ἐργασθῆτε μετὰ καρτερίας τοὺς ὑψηλοὺς τῆς λαϊκῆς ἑταιρίας σκοποὺς καὶ ἔχετε ἀκλόνητον πεποίθησιν ἐπὶ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἀρμονικὴ κίνησις τῶν λαϊκῶν ὁμάδων αὐτῆς εἶναι διωρισμένη ὑπὸ τῆς δυνάμεως τῶν πραγμάτων νὰ καθίρηται καὶ νὰ οἰκοδομηθῇ ἐκεῖ ὅπου οἱ καλλιεργηταὶ τῶν ἐξουσιῶν δὲν σπεύρουσιν εἰμὴ ρύπον καὶ ἐρείπια.

ΑΡΙΣΤΕΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΣΙΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗ

Πρὸ ἡμίσεως περίπου αἰῶνος ἕτεροι σιτοπαραγωγαὶ χῶροι, ἐκτὸς τῆς Ρωσσίας καὶ τῶν παραδουνοβείων κρατῶν, δὲν ἦσαν γνωσταὶ ἐν Εὐρώπῃ. Αἱ τιμαὶ τοῦ σίτου εἶχον σπουδαίως πανταχοῦ ὑψωθῆ, ἐκ δὲ τῶν εὐρωπαϊκῶν κυβερνήσεων πολλὰ κατελήφθησαν ὑπὸ μεγάλων ἀνησυχιῶν, καὶ ὡς κυρίαν εἶχον ἐνασχόλησιν τὴν ἐξεύρεσιν τῶν μέσων δι' ὧν θὰ καθίστατο εὐκολοὺς ἢ κατὰ τῆς σιτοδείας ἀντίστασις καὶ ὁ κανονισμὸς τῆς τιμῆς τοῦ σίτου καὶ τοῦ ἄρτου. Ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων σήμερον μετεβλήθη, καὶ ἐκτὸς τῶν γνωστῶν σημαντικῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐσοδειῶν, αἱ Ἰνδίαί, ἡ Αὐστραλία καὶ αὐτὴ ἡ νῆσος Μαδαγασκάρ ἀποστέλλουσιν εἰς Εὐρώπην κατ' ἔτος πολλὰ ἑκατομμύρια ἑκατολίτρων σίτου, συντελοῦσαι οὕτω εἰς τὴν ἔκπτωσιν τῶν τιμῶν καὶ εἰς τὴν κατάπαυσιν τῶν ὡς εἴρηται ἀνησυχιῶν τῶν κυβερνήσεων. Ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν διακλαδώσεων τῶν σιδηροδρόμων εἰς πάσας τὰς ἀνωτέρω χῶρας, ἡ ἀνάπτυξις τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας διὰ τοῦ ἀτμοῦ καὶ διὰ θαλάσσης ἐπήνεγκον ἀμέσως καὶ νέον πολλαπλασιασμὸν τῆς ἐξαγωγῆς ἐκάστης σιτοπαραγωγῆς χῶρας, δι' ἧς ἡ πάσχουσα ἀνθρωπότης σχεδὸν ἐξησφάλιζε τὴν ζωὴν, ἔνεκεν τῆς ἐκπτώσεως τῶν τιμῶν τοῦ σίτου. Ἀμέσως ὅμως μετὰ τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἐξαγωγῆς ἐκ τῶν διαφόρων σιτοπαραγωγῶν χωρῶν συνέβη ὥστε ἡ μὲν τῶν γεωργῶν ἐν ἐκάστη χῶρᾳ τάξις νὰ παραπονήται, ἔνεκεν τῆς ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσαγωγῆς, τὰ δὲ νομοθετικὰ σώματα νὰ διαβουλεύονται ἐπὶ τῆς παραδοχῆς τῶν προστατευτικῶν ἐκείνων νόμων, οἵτινες θὰ ἐξησφάλιζον τοὺς γαιοκτῆμονας ἐναντίον τοῦ γενικοῦ συμφέροντος πάντων τῶν λοιπῶν πολιτῶν! Τὰ συμφέροντα τῶν ἀνθρώπων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ προώριστα αἰωνίως νὰ ἀντιστρατεύονται, ἀλλ' αἱ ιδέαι τῶν οἰκονομολόγων ἐκείνων, οἵτινες νομίζουσιν ὅτι διὰ τῆς προστασίας τῶν συμφερόντων τῶν ὀλίγων εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ εὐημερία τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν πολλῶν,

είναι ὡσαύτως προωρισμένον νὰ ἀντιστρατεύωνται πρὸς τὴν λογικὴν καὶ πρὸς τοὺς ὄρους τῆς οἰκονομολογικῆς ἐπιστήμης.

Ἐν τούτοις ἡ ἐξασφάλισις τῶν ἐργατικῶν τάξεων ἀπὸ τῶν κινδύνων τοῦ λιμοῦ ἔδει νὰ θεωρηταί ὡς τὸ μεγαλύτερον καὶ σπουδαιότερον ζήτημα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου οἱ πολιτικοὶ ὤφειλον νὰ ἀσχολῶνται. Ὑπολογίζουσι ἀκριβῶς σήμερον, ὅτι διὰ τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἐργάτου τὸ $\frac{1}{5}$ ἢ καὶ αὐτὸ τὸ $\frac{1}{4}$ τοῦ εἰσοδήματος δαπανᾶται πρὸς ἀγορὰν τοῦ ἄρτου, ἐνῶ διὰ τὸν κεφαλαιοῦχον ἡ δαπάνη αὕτη εἶναι ἡ μικροτέρα πασῶν καὶ ἡ μᾶλλον ἀσήμαντος. Ἐκ τοῦ ὑπολογισμοῦ δὲ τούτου συμπεραίνουσι, ὅτι ἡ εὐθηνία ἐν τῇ ἀγορᾷ τοῦ ἄρτου εἶναι τὸ μεγαλύτερον εὐεργέτημα, ὅπερ δύναται νὰ προσπορισθῇ παρὰ τῶν κυβερνήσεων εἰς τὰς πενομενας τάξεις. Ὡστε ἐκ τούτου συνάγεται, ὅτι τὰ συμφέροντα τῶν γαιοκτημόνων καὶ τῶν γεωργῶν εὐρίσκονται εἰς ἀντιπαράταξιν πρὸς τὰ τῶν ἐργατικῶν καὶ πενομένων κλάσεων, καὶ κατὰ τὸν Montaigne : «τὸ κέρδος τοῦ ἐνὸς δὲν δύναται νὰ ᾖ παρὰ χρηματικὴ ἀπώλεια τοῦ ἄλλου». Οὕτω δὲ, ἐνῶ αἱ ἐπιθεβαρυμένους προϋπολογισμοὺς ἔχουσαι χώραι ἐπιβάλλουσι σήμερον μεγάλους δασμοὺς ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν σιτηρῶν, χάριν τῆς προστασίας δῆθεν τῆς γεωργίας καὶ τῆς γεωργικῆς κλάσεως, ἡ ἐπιστήμη δέχεται ὅτι οἱ προστατευτικοὶ νόμοι, ἐπὶ τοῦ εἶδους τούτου ἐφαρμοζόμενοι, βλάπτουσι πολὺ περισσότερον ἀφ' ὅσον ὠφελοῦσι, διότι συντελοῦσιν εἰς τὴν ὑψωσιν τῶν τιμῶν τοῦ ἄρτου καὶ συνεπῶς εἰς τὴν στέρησιν τῶν τῆς πρώτης ἀνάγκης ἀπαιτουμένων πρὸν ἐξασφάλησιν τῆς ζωῆς τῶν πενομένων καὶ τῶν ἐργατῶν (1).

Ἄλλὰ τὸ θέμα ἡμῶν δὲν εἶναι τοῦτο. Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα νὰ ἀντεπεξέλθωμεν κατὰ τῶν ὁπαδῶν τοῦ προστατευτικοῦ συστήματος. Ἐνομίσαμεν, ὅτι μεγάλου ἐνδιαφέροντος ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἔρευνα τοῦ ζητήματος τῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη

(1) Ἡ στατιστικὴ ἀπέδειξεν, ὅτι ἐν Γαλλίᾳ, ἀπὸ τῆς παραδοχῆς τοῦ τέλους τῶν 5 φρ. ἐπὶ ἐκάστου κενταρίου (quintal=100 λίτρας ἢ 50 γαλλικὰ χιλιόγραμμα), ἡ τιμὴ τοῦ ἄρτου ἠῤῥησεν εἰς πάσας ἀνεξαιρέτως τὰς ἐπαρχίας ἀπὸ 3 μέχρι 10 λεπτῶν δι' ἕκαστον ἄρτον ὁ ἢ 12 λιτροῦν.

σιτοπαραγωγῆς ἐν τῷ κόσμῳ, καθ' ὅσον μάλιστα ἐκ ταύτης ἐξήγαυσι τινες, ὅτι ἡ παραγωγή τοῦ εὐγενοῦς τούτου εἶδους τῶν σπόρων, ὡς ἀπεκάλεσεν αὐτοὺς ὁ Robert Peel, αὐξάνει καθ' ἐκάστην καὶ ἐπομένως ὅτι ἡ ταιαύτη συνεχῆς αὐξήσις, ὡς πολλοὶ σήμερον δοξάζουσι, θέλει τακτικῶς ἐπιφέρει νέας ἐκπτώσεις, πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ποθούτων τοῦτο τοσούτων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, δυστυχούντων καὶ πενομένων. Τὴν δοξασίαν ὅμως ταύτην ἀδυνατοῦμεν νὰ παραδεχθῶμεν δι' οὓς λόγους κατωτέρω ἀναφερόμεν.

Κατὰ τοὺς δημοσιευθέντας ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις πίνακας, ἡ παγκόσμιος σιτοπαραγωγή κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς τοῦ 1886 ἀπετελεῖτο ἐξ 700,000,000 περίπου ἑκατολίτρων (τὸ ἑκατόλιτρον εἶναι ἴσον μὲ 78 ὀκάδας), κατὰ δὲ τὸ παρελθὲν ἔτος ἠῤῥησεν αὕτη κατὰ πενήτηκοντα ἀκόμη καὶ πλέον ἑκατομμύρια, ἤτοι ὑπερέβη τὰ 750,000,000 ἑκατολίτρων. Κατὰ χώρας ἡ σιτοπαραγωγή αὕτη εἶχεν ὡς ἐξῆς εἰς ἑκατομμύρια ἑκατολίτρων :

Εὐρώπη. — Αὐστρουγγαρία 48.5, Ἀγγλία 23, Βέλγιον 6.5, Γαλλία 105.5, Γερμανία 29, Δανία 1.7, Ἑλλάς 1.8, Ἑλβετία 0.6, Ἰταλία 45.5, Ἰσπανία 46.5, Νορβηγία καὶ Σουηδία 0.9, Ὀλλανδία 1.75, Πορτογαλλία 3, Ρωσία 75.5, Ρουμανία 8, Σερβία 1.6, Τουρκία μετὰ Βουλγαρίας 15, ἐν ὄλῳ κατὰ τὴν Εὐρώπην 414,350,000 ἑκατόλιτρα. **Ἀμερική.** — Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι 161.2, Καναδᾶ 13.1, Ἀργεντινὴ Δημοκρατία καὶ Χιλὴ 10.15, Μεξικὸν 1.5, ἐν ὄλῳ κατὰ τὴν Ἀμερικὴν 185,950,000 ἑκατόλιτρα. **Λοιπαὶ χώραι.** — Αὐστραλία 8, Ἰνδία 91.5, Αἴγυπτος 6, Ἀλγερία 11.5, Περσία 9.5, Συρία 6, Μικρὰ Ἀσία 15, Τύνις 1, Νότιος Ἀφρική 3, ἐν ὄλῳ κατὰ τὰς λοιπὰς χώρας 151,500,000 ἑκατόλιτρα. Ἐπομένως ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1887 παγκόσμιος σιτοπαραγωγή ἀνέβη εἰς 751,800,000 ἑκατόλιτρα, ἐξ ὧν πλέον τοῦ ἡμίσεως, 414,350,000 ἀνήκουσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, 185,450,000 εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ 151,500,000 εἰς τὰ λοιπὰ τῆς οἰκουμένης.

Ἐξετάζων τις ἰδιαιτέρως τὰς χώρας, ἐξ ὧν ἐξάγεται ἡ με-

γαλειτέρα ποσότης σίτου, εύρίσκει ότι αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν, διότι, ἐπὶ ὀλικῆς παραγωγῆς πλέον τῶν 160,000,000 ἑκατολίτρων, τὰ 27,000,000 ἐξάγονται. Προβλέπουσι μάλιστα ὅτι, μετὰ δύο δεκάδας ἐτῶν, ἡ παραγωγή ἐν συνόλῳ θέλει ὑπερβῆ τὰ 200,000,000 καὶ ἡ ἐξαγωγή θὰ πλησιάσῃ τὰ 50,000,000 ἑκατόλιτρα. Ὅταν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1840 ἡ σιτοπαραγωγή τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν δὲν ὑπερέβαινε ἐν συνόλῳ τὰ 30 ἑκατομ. ἑκατολίτρων καὶ ὅτι μετὰ μίαν ἀκόμη 20ετίαν θέλει ἐπταπλασιασθῆ αὕτη, δὲν δύναται παρὰ τὴν θαυμάσιον τὴν ἐπιχειρηματικὴν τῶν Ἀμερικανῶν πνεῦμα καὶ τὴν παραγωγικότητα τῆς χώρας αὐτῶν. Οὐχ ἤττον, ἂν καὶ ἡ ἐξαγωγή φαίνεται ἀφ' ἑνὸς χωροῦσα πρὸς τὰ πρόσω διὰ γιγαντιαίων βημάτων, εἶναι βέβαιον ὅτι καὶ ὁ πληθυσμὸς ἀφ' ἑτέρου καθ' ἑκάστην κανονικῶς αὐξάνει, καὶ δύναται τις μάλιστα, ἄνευ ἐσφαλμένων προὔπολογισμῶν, νὰ προῖδῃ ὅτι ἡμέραν τινὰ αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι, ἅμα ὁ πληθυσμὸς τῶν ἀποβῆ πυκνότερος (τοῦθ' ὅπερ καὶ δὲν μέλλει ἐπὶ πολὺ νὰ βραδύνῃ⁽¹⁾), θὰ ἐπαρκῶσι μόλις διὰ τῆς ὀλικῆς τῶν παραγωγῆς εἰς τὴν ἀναγκαιοῦσαν αὐταῖς κατανάλωσιν.

Μετὰ τὰς Ἠνωμένες Πολιτείας δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν ἀμέσως τὰς Ἰνδίας μεταξὺ τῶν χωρῶν, ἐξ ὧν γίνεται μεγάλη ἐξαγωγή σίτου. Εἶναι δὲ περίεργον, ὅτι πρὸ τοῦ 1870 ὁ τῶν Ἰνδιῶν σῖτος ἦτο ἄγνωστος ἐν Εὐρώπῃ, ἐνῶ σήμερον ἐξάγεται πλέον τῶν 12,000,000 ἑκατολίτρων⁽²⁾, ἐξ ὧν ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ἰταλία εἰσάγουσιν 8 ἕως 10,000,000, καὶ ἡ Γαλλία, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Αἴγυπτος 3—4,000,000. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ὡς φρονοσῶσι σπουδαῖοι οἰκονομολογοί,

(1) Κατὰ τὸ 1850, ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἀνῆρχετο εἰς 23,000,000 μετὰ δεκαετίαν ὑπερέβη τὰ 30,000,000, τὸ δὲ 1880 ἐπλησίασε τὰ 50,000,000. Ὅστε ἐν διαστήματι τριακονταετίας θέλει ὑπερδιπλασιασθῆσαι.

(2) Ὑπολογίζουσιν, ὅτι εἰς τὰς Ἰνδίας αἱ παρὰ τοῦ σίτου κατεχόμεναι ἐκτάσεις γαιῶν ἀνέρχονται εἰς 115,000,000 στρέμματα καὶ ὅτι ἐν τῷ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν δύναται νὰ θθάσωσιν εἰς 250,000,000.

δὲν μέλλει νὰ ἐξασφαλισθῇ ἐπὶ πολὺ ἀκόμη τὸ ἐκ τῆς ἐξαγωγῆς ὄφελος, διότι τὰ 250,000,000 τῶν κατοίκων τῆς, ἐὰν ἐπιθυμήσωσι ποτε νὰ ικανοποιήσωσι τὰς πραγματικὰς τῶν ἀνάγκας, πολὺ ἀμφιβέλλομεν ἐὰν θὰ δυνηθῶσι, διὰ τῆς σημερινῆς ὀλικῆς παραγωγῆς τῶν, νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὴν ἀνγκαιοῦσαν κατανάλωσιν. Ἐκτὸς τῶν Ἰνδιῶν καὶ ἡ Αὐστραλία ἐξάγει σχετικῶς ἱκανὴν ποσότητα σίτου εἰς Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν, ἀνερχομένην εἰς 3 καὶ πλέον ἑκατομμύρια ἑκατολίτρων.

Μετὰ τὰς χώρας ταύτας, ἐν Εὐρώπῃ, ὡς ἐξάγοντα σίτον γνωστὰ κράτη εἰσὶν ἡ Ρωσσία, ἡ Ρουμανία καὶ ἡ Οὐγγαρία. Ἐκ τῶν λυμένων τῆς Ὀδησοῦ, τοῦ Ταϊγανίου καὶ ἄλλων τινων, ἤττον σημαντικῶν, ἐξάγεται ποσὸν σίτου ὑπερβαῖνον τὰ 5,000,000 ἑκατολίτρων, ἐκ δὲ τῶν παραδουναθείων χωρῶν καὶ διὰ τῶν ρουμανικῶν λυμένων, Βραΐλας καὶ Γαλαζίου, ἐξάγεται ὀλικῶς μικρότερον τούτου ποσόν. Ἐκτὸς ὁμῶς τῶν χωρῶν τούτων καὶ ἐκ Περσίας, ἐξ Ἀλγερίας, ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Τουρκίας καὶ Συρίας ἐξάγονται ἱκαναὶ ποσότητες, αἵτινες, προστιθέμεναι εἰς τὰς μνημονευθείσας ἤδη, ἀντιβιάζουσι τὸ ὀλικὸν ποσὸν τοῦ ἐξαγομένου ἐκ τῶν διαφόρων ἐπικρατειῶν σίτου εἰς 90—100 ἑκατομ. ἑκατολίτρων, ἧτοι τὸ $\frac{1}{7}$ τῆς παγκοσμίου σιτοπαραγωγῆς.

Μετὰ τὴν ἀπαρίθμησην τῶν σιτοπαραγωγῶν χωρῶν ἐκείνων, αἵτινες κατατάσσονται συνάμα καὶ μεταξὺ τῶν ἐξαγουσῶν σπουδίας ποσότητος σίτου, δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ ποιήσωμεν γνωστὸν καὶ τίνα κράτη εἰσάγουσι τὰς μεγαλειτέρας ποσότητας τοῦ εἶδους τούτου τῶν δημητριακῶν καρπῶν. Τὴν Ἀγγλίαν δύναται τις νὰ κατατάξῃ εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν, διότι αὕτη κατὰ μέσον ὄρον εἰσάγει 52,000,000 ἑκατόλ. σίτου, ἧτοι πλέον τοῦ διπλασίου τῆς παραγωγῆς τῆς. Μετὰ ταύτην ἔρχεται ἡ Γαλλία, ἧτις εἰσάγει κατὰ μέσον ὄρον σχεδὸν 20,000,000 ἑκατολ., καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Ἰταλία, τὸ Βέλγιον, ἡ Γερμανία καὶ ἡ Ὀλλανδία.

Πάντα τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη, ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας, Ρωσίας, Βελγίου, Ὀλλανδίας, Σουηδίας καὶ Δανιμαρκίας, παρεδέχθησαν τὸ σύστημα τῆς ἐπιβολῆς φόρων βαρέων κατὰ τὴν

εισαγωγήν τῶν σιτηρῶν. Οὕτως ἡ Γαλλία, μετὰ μικρὰς ἐν ταῖς Βουλαῖς συζητήσεις, ἔκλινε (νόμος τῆς 29 μαρτίου 1887) καὶ αὕτη ὑπὲρ τοῦ προστατευτικοῦ συστήματος, δι' οὗ ἀπὸ 60 λεπτῶν ἀνεβιβάσθη τὸ τέλος τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ σίτου εἰς 5 φρ. κατὰ κεντάριον (quintal). Ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Πορτογαλλία ἔχουσι βαρυτέρους ἀκόμη ἐπὶ τοῦ εἰσαγομένου σίτου φόρους. Ἡ Γερμανία καὶ ἡ Αὐстро-ουγγαρία παρεδέχθησαν τὸ τέλος τῶν φράγκ. 3.75, ἡ δὲ Ἰταλία ἐκεῖνο τῶν 3 φράγκ. Μετὰ τὰ κράτη ταῦτα κατατάσσονται ἡ Τουρκία, ἡ ἡμετέρα Ἑλλάς (1.35 δραχ. ὁ στατήρ, ἐκτὸς τῶν λιμενικῶν καὶ δημοτικῶν ἰδικαιτέρων φόρων), ἡ Ἑλβετία κλπ. Γενικὴ δὲ ἰδέα ὑπάρχει, ὅτι πάντα σχεδὸν τὰ κράτη, τὰ μὴ εἰσαγαγόντα ἀκόμη τὰ προστατευτικὰ τέλη ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ σίτου, σκοπεύουσι, θάπτον ἢ βράδιον, νὰ παραδεχθῶσιν αὐτά, καὶ τοῦτο διότι δὲν εἰσεχώρησεν ἔτι εἰς τὸν νοῦν τῶν κυβερνῶντων ἡ ἰδέα, ὅτι οἱ ἐπὶ τοῦ σίτου φόροι εἰσὶν οἱ μᾶλλον ἐπιβαρυντικοὶ καὶ ἐπικίνδυνοι, καθὼς ἐπαυξάνοντες ἀμέσως τὴν τιμὴν τοῦ ἄρτου, τῆς κατ' ἐξοχὴν τροφῆς ταύτης τοῦ λαοῦ, οὕτε θέλουσι νὰ ἐννοήσωσιν οἱ ὑποστηρίζοντες τὰς ἀρχὰς ταύτας, ὅτι τὰ ἐπιβαρυντικὰ διὰ τὴν εἰσαγωγήν τέλη ταῦτα δὲν καταβάλλονται πραγματικῶς παρὰ τοῦ εἰσάγοντος εἰς τινὰ χώραν σίτον, ἀλλὰ πληρώνονται κατ' οὐσίαν παρὰ τῶν καταναλωτῶν τοῦ ἄρτου.

Καὶ οὕτω μὲν ἔχουσι γενικῶς τὰ τῆς σιτοπαραγωγῆς ἐν τῷ κόσμῳ. Παρ' ἡμῶν δέ, ἀπὸ τῆς ἐνώσεως τῆς Θεσσαλίας μετὰ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, ἠλπίζετο ὅτι ὄθησῃ τις σπουδαία θὰ ἐδίδετο εἰς τὴν σιτοσποράν, καὶ ὅτι τὰ κατάλληλα πρὸς τοῦτο θεσσαλικὰ πεδία, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀναγκαίων μηχανικῶν ἔργων καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἀναγκαίου συμπλέγματος τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, θὰ ἠδύναντο, ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν, οὐ μόνον νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξάγωσι παραπλήσιον τῇ ἀναγκαιούσῃ τοπικῇ καταναλώσει ποσόν, μετὰ δὲ μακρότερον χρόνον, καὶ μετὰ τὴν ἐπέκτασιν τῆς καλλιεργείας (1), νὰ αὐξήσωσιν τὴν ἐξαγω-

(1) Ἡ καλλιεργεῖα τῶν δημητριακῶν καρπῶν καὶ φυσικῶς δύναται ἐν

γὴν εἰς τρόπον ἱκανοποιούντα σπουδαίας τῆς πατρίδος ἀνάγκας. Δυστυχῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἔτη τινὰ ἀφορίας, ἔνεκεν ἀνομβριῶν ἢ ἄλλων φυσικῶν λόγων, ἀπήλπισαν τοὺς τε γεωργοὺς καὶ τοὺς μεγάλους καὶ μικροὺς γαιοκτῆμονας, οὕτω δὲ ἡ νάρκη κατέλαβε τὴν θέσιν τοῦ ζήλου πρὸς συστηματικὴν καλλιεργεῖαν τῶν δημητριακῶν καρπῶν καὶ ἰδίως τοῦ σίτου. Ἐν τούτοις, ὡς δι' ὀλίγων ἀπεδείχθη ἐνταῦθα, κατὰ τοὺς τρέχοντας χρόνους, αἱ μᾶλλον ἐξάγουσαι σίτον χῶραι, ἤτοι ἡ Ἀμερικὴ καὶ αἱ Ἰνδίαί, μετὰ παρέλευσιν ἐνιαυτῶν τινῶν, δὲν θὰ δύνανται ἴσως, ἔνεκεν τῆς κατὰ γεωμετρικὸν λόγον αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ των, νὰ συνεχίσωσι τὸ ἔργον τῆς ἐξαγωγῆς των καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καθόσον μάλιστα, ὡς παρατηρεῖ ὁ Malthus, ἡ σιτοπαραγωγή δὲν δύναται νὰ αὐξήσῃ ὡσαύτως κατὰ γεωμετρικὸν λόγον, ἀλλὰ μόνον κατ' ἀριθμητικόν, ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ, ἐκτὸς τῆς Ρωσσίας καὶ τῶν παραδουναβειῶν χωρῶν, πάντα τὰ λοιπὰ κράτη, ὡς καὶ σήμερον, θὰ ἔχωσιν ἀνάγκην τῆς αὐτῆς εἰσαγωγῆς. Ἐπειδὴ ὅμως, κατὰ τὰς ἐπικρατούσας ἀρχὰς, δὲν θὰ εἰσάγωνται πλέον σῖτοι ἐξ Ἀμερικῆς καὶ Ἰνδιῶν, φυσικὸν εἶναι ὅτι θέλει ἐπέλθει αὐξήσις τῶν τιμῶν καὶ οὐχὶ ἔκπτωσις, ὡς συγγραφεῖς τινες διῶσχυρίσθησαν, καὶ συνεπὲς εἶναι ἢ ἐξ εὐρωπαϊκῶν τινῶν κρατῶν ἐξαγωγή σίτου νὰ προσπορίσῃ σπουδαίας καὶ ἀπροσδοκῆτους ὠφελείας εἰς ταῦτα. Ἡ σημερινὴ ἔκτασις τῆς ἑλληνικῆς ἐπικρατείας δὲν πιστεύομεν, ὅτι θέλει ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς σιτοπαραγωγοὺς σπουδαίαν συμμετοχὴν εἰς τὰς σημερινὰς ὠφελείας ταύτας, ἀλλὰ φρονοῦμεν ὅτι διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς καλλιεργείας τῶν δημητριακῶν καρπῶν καὶ ἰδίως τοῦ σίτου, πρῶτον μὲν ἡ Ἑλλάς δὲν θὰ ἔχη τοῦ λοιποῦ ποσῶς ἀνάγκην εἰσαγωγῆς σίτου ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, καὶ δεύτερον θὰ δυνηθῇ, βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, νὰ ἐνεργῇ μικρὰς ἐξαγωγὰς, δι' ὧν καὶ εἰς τοὺς γαιο-

Ἑλλίδι νὰ πολλαπλασιασθῇ καὶ τεχνικῶς, διότι καὶ γὰρ καλλιεργήσιμοι ἀρκετὰ ὑπάρχουσιν ἀκόμη ἀνεκμετάλλευτοι, καὶ εἰς τὰς ὑπαρχούσας δυνατόν νὰ προστεθῶσιν ἄλλαι διὰ τῶν συνήθων μέσων τῆς βιομηχανίας, τῶν κεφαλαίων καὶ τῆς ἀγροτικῆς ἱκανότητος, (ἴδε Φιλοσοφίαν τοῦ Ἐμπορίου, κεφάλαιον VI. ὑπὸ Stirling).

κτήμονας καὶ εἰς τοὺς γεωργοὺς θὰ προσπορίζωνται ὠφέλεια, αἵτινες, διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου, θὰ ἦτο κατορθωτὸν νὰ ἰκανοποιῶσι τὰς ἀνωτέρω κλάσεις, ἐνῶ ταύτοχρόνως θὰ ἐπῆρχετο καὶ ἄλλη κυριωτέρα γενικὴ καὶ σπουδαίας σημασίας ὠφέλεια, ἥτοι θὰ ἐξησφαλίζετο τὸ κράτος ἀπὸ τῶν περιπετειῶν ἐκεῖνων, εἰς αἷς συνήθως ἐκτίθενται αἱ χῶραι, αἵτινες ἀνεπαρκεῖς θεωροῦνται, διὰ τῆς αἰτοπαρκαγωγῆς των, νὰ διαθρέψωσιν ἐξ ὀλοκλήρου τοὺς κατοικοὺς των.

Ε. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ

ΥΓΙΕΙΝΟΜΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Ὀλίγαι πόλεις ἀναπτύσσονται μετὰ τσαύτης ὁρμῆς ὡς ἡ Νέα Ὑόρκη. Ἀπὸ τοῦ 1860—80, ἐν δικαστήματι εἴκοσιν ἐτῶν, ὁ πληθυσμὸς τῆς ἠῤῥησε κατὰ 50 τοῖς ο/ο, καθ' ἕκαστον δὲ ἔτος προστίθενται 30—40 χιλ. κάτοικοι ἐν αὐτῇ. Εἰς τὸ φαινόμενον τοῦτο δὲν συμβάλλει ὀλίγον ἢ ἐξ Εὐρώπης πρὸς τὴν Ἀμερικὴν μετανάστευσις. Ἐπὶ ἐνὸς τετραγωνικοῦ μιλίου κατοικοῦσιν ἐν Λονδίῳ 170,000 ἄνθρωποι καὶ ἐν Νέᾳ Ὑόρκη 290,000. Κατὰ μέσον ὄρον ἐν ἐκάστη οἰκίᾳ ὑπολογίζονται 7 κάτοικοι ἐν Λονδίῳ καὶ 16 ἐν Νέᾳ Ὑόρκη. Εἰς πολλὰ τμήματα τῆς πόλεως ταύτης ὁ μέσος οὗτος ὄρος ἀναβαίνει εἰς 25 κατοίκους. Ὑπάρχουσιν οἰκίαι, ἐκάστη τῶν ὁποίων κατοικεῖται ὑπὸ 20—30 οἰκογενειῶν μετὰ 40—50 παιδιῶν. Ἀναφέρεται μία οἰκία, εἰς ἕν χώρισμα τῆς ὁποίας κατῴκουν 90 πρόσωπα, ἐκ 17 ἀνδρῶν, 36 γυναικῶν καὶ 37 παιδιῶν. Πρὸς τὴν ὑπερβολικὴν ταύτην συμπύκνωσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Νέας Ὑόρκης δέον νὰ συνδυασθῇ ἢ μέχρι τοῦ 1866 ὑγειονομικὴ κατάστασις τῆς πόλεως, διότι αἱ ὁδοὶ τῆς ἦσαν ἀκάθαρτοι, ἀπανταχοῦ αὐτῆς καὶ ἐντὸς ἀκόμη τῶν πολυπροσωποτέρων κατοικιῶν ὑπῆρχον σφαγεῖα, αἱ ἐπιπλαθεῖς εἰς τὴν ὑγίαν βιομηχανίαι, οἱ ἀπόκατοι, αἱ ὑπόνομοι, ὁ ἀερισμὸς τῶν οἰκιῶν εἰς οὐδέναν ὑπέκειντο κανονισμόν. Ἐκ τούτων ἐξηγεῖται καὶ ἡ

ὑπερβολικὴ θνησιμότης τῆς Νέας Ὑόρκης, μάλιστα κατὰ τὸ θέρος, ὅπερ ἐν τῷ κλίματι αὐτῆς εἶναι καυστικώτατον.

Πρὸς τὴν ὑγιεινὴν ταύτην κατάστασιν τῆς Νέας Ὑόρκης ἀντετάχθη ἢ τῷ 1843 συστηθεῖσα ὑπὲρ τῶν πτωχῶν φιλανθρωπικὴ ἐταιρία. Ἡ σταυροφορία, τὴν ὁποίαν αὕτη ἤρχισε, παρήγαγε γενναιοτάτους καρπούς. Τὰ χρηματικὰ μέσα τῆς ἦσαν μικρά, τὰ ἠθικὰ μέσα τῆς ἦσαν μεγάλα. Αἱ ἀποκαλύψεις, τὰς ὁποίας ἐχορήγησεν ἢ κατὰ τὸ 1853—54 ἐνεργηθεῖσα ὑπ' αὐτῆς ἔρευνα, εἴλκυσαν τὴν γενικὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς φοβερᾶς καταστάσεως τῶν κατοικιῶν, ἐν αἷς συνωστίζετο ὁ πενόμενος τῆς ἐργασίας πληθυσμὸς. Τὸ ζήτημα τῆς ὑγιεινῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Νέας Ὑόρκης ἀνεδιβάσθη εὐθὺς εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῷ θέσιν, ἐδόθη ὁ τόνος εἰς τὴν ἐξεγερωθεῖσαν συνείδησιν τῆς πόλεως, ἢ δημοσιογραφία ἤρχισε τὸν συστηματικὸν ἀγῶνα τῆς, οἱ πολῖται ἔλαβον κοινὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἡ θεραπεία δὲν ὑπῆρξε δυνατὸν νὰ βραδύνη ἐπὶ πλέον. Τῷ 1865 συνέστη λαϊκὴ ἐπιτροπὴ, ἥτις συνεκέντρωσεν ὅλας τὰς ἐνεργείας, καὶ διευθύνουσα τὸ ρεῦμα τῆς κοινῆς γνώμης ἐπέτυχε παρὰ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, κατὰ μάρτιον 1866, τὸν ὀργανισμόν τοῦ Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου (Board of health), εἰς τὸ ὁποῖον ἀνετέθη ἢ ἐποπτεία τῶν οἰκιῶν ὑπὸ ὑγειονομικὴν ἔποψιν, ἐπεκταθείσης κατὰ τὸ 1867 τῆς ἐξουσίας του δι' ἰδιαιτέρου ἐπὶ τῶν κατοικιῶν νόμου, συμπληρωθέντος κατόπιν διὰ τοῦ γνωστοῦ ὑγειονομικοῦ κώδικος τῆς Νέας Ὑόρκης, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπισώρευσιν τῶν ἀνθρώπων ἐν ταῖς οἰκίαις, τὸν ἀερισμὸν τούτων, τοὺς ἀποπάτους κλπ.

Ἐπὶ πολὺν χρόνον τὸ Ὑγειονομικὸν Συμβούλιον τῆς Νέας Ὑόρκης ἐπάλασσε κατὰ μεγάλων δυσχερειῶν. Οἱ ἐπιθεωρηταί, τοὺς ὁποίους ἔπεμπε πρὸς βεβαίωσιν τῆς νοσηρᾶς καταστάσεως τῶν οἰκιῶν, ἦσαν ἀπεχθεῖς πρὸς τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν τοῖς ὑπὸ ἐξέτασιν κτιρίοις, ἀποκρούοντας τὴν ἀνάμειξιν τῆς ἐξουσίας ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς οἰκογενείας των. Ἀφ' ἑτέρου οἱ ἰδιοκτῆται τῶν οἰκιῶν, ἀντετάχθησαν ἐπίσης, σημειωτέον δὲ ὅτι οὔτοι ἐν Νέᾳ Ὑόρκη ἀποτελοῦσι ἰσχυρὰν προσώπων ὁμάδα, τῆς ὁποίας ἢ μὲν ἀκίνητος περιουσία ὑπολογίζεται εἰς ἕν δισε-

κατομμύριον δραχμῶν, ἡ δὲ πολιτικὴ σημασία ἐξασκεῖ σημαντικὴν ἐπιρροὴν καὶ εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον καὶ εἰς τὰς βουλὰς. Ἐχρειάσθησαν πολλοὶ ἀγῶνες καὶ πολλὴ ἐπιμονή, ἵνα συντελεσθῇ ἡ ἀπαιτουμένη πρὸς ὅλους διδασκαλία καὶ ἵνα θριαμβεύσῃ ἐπὶ τέλους ὁ σκοπὸς αὐτῆς. Ἐν τῷ μεταξύ ἐγένετο νέος συνασπισμὸς τῶν προοδευτικῶν στοιχείων τῆς κοινωνίας. Ἡ παλαιὰ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ἐταιρία, ἡ τῷ 1872 συστάσα ἐπικουρικὴ ἐταιρία τῶν δημοσίων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων (State Charities Aid Association), ὁ κλῆρος καὶ ὁ τύπος συνητήθησαν ἐκ νέου εἰς τὸ ἔργον τῆς μεταρρυθμίσεως, καθηρίσθη δὲ ἐννεαμελὴς ἐπιτροπὴ πρὸς σύνταξιν νομοσχεδίου, τροποποιούντος τοὺς ὑπάρχοντας ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς υἱείας τῆς πόλεως θεσμούς, τὸ ὅποιον διευκολύνον τὰ ἔργα τοῦ Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐπεκτεῖνον τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὑπαρχουσῶν καὶ τῶν μελλουσῶν οἰκοδομῶν, αἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ ἀνεγερθῶσιν ἄνευ τῆς ἀδείας του, ἐψηφίσθη ταχέως ὑπὸ τῆς βουλῆς τῆς πολιτείας. Ὁ νόμος οὗτος ἠῤῥησε τὸ προσωπικὸν τοῦ Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου, ἀναβιβασθὲν εἰς 15 ἐπιθεωρητὰς, τῶν ὁποίων ἕκαστος, λαμβάνων 8,000 δραχμὰς ἐνιαυσίως, ἔχει τὴν ἐποπτεῖαν ὀρισμένης περιοχῆς ἐν τῇ πόλει καὶ εἰς 30 ἀστυνομικοὺς εἰδικῶς ἐπὶ τῆς υἱείας ὑπαλλήλους.

Λεπτομέρειαι τινὲς τοῦ νόμου τούτου εἶναι ἀναπόφευκτοι. Διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ κκλοῦ ἀρισμοῦ, ἕκαστον μὲν δωμάτιον τῆς οἰκίας δέον νὰ ἔχῃ παράθυρον πρὸς τὰ ἔξω, νὰ μὴ καταλαμβάνῃ δὲ ἡ οἰκοδομὴ πλέον τῶν 65 τοῖς ο/ο καὶ εἰς ἐξαιρετικὰς περιστάσεις πλέον τῶν 78 τοῖς ο/ο τοῦ γηπέδου. Μεταγενέστερος νόμος τοῦ 1881 ὑποβάλλει εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου καὶ τὰς μολυβδουργικὰς καὶ διοχετευτικὰς ἐπὶ τῶν οἰκιῶν ἐργασίας. Κατὰ πᾶν ἔτος τὸ Ὑγειονομικὸν Συμβούλιον δέχεται 6,000 ἀναφορὰς παραπόνων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον βασίμων, πέμπον δὲ ἐπιθεωρητὰς βεβαιῶσι τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, προσκαλεῖ τοὺς ἰδιοκτῆτας νὰ ἐνεργήσωσι τὰς ὀριζομένας αὐτοῖς μεταβολὰς, μετὰ δύο δὲ εἰς μᾶτην προσκλήσεις εἰσάγει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δι-

καστήριον. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οἱ ἰδιοκτῆται συμμορφοῦνται πρὸς τὰς παραγγέλιας τοῦ Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου.

Ἡ μεγαλειτέρα δυσκολία εἶναι ὅσον ἀφορᾷ τοὺς κατοικοῦντας εἰς τὰς πτωχὰς συνοικίας, οἵτινες ἀποφεύγουσι νὰ ὑποβάλλωσι παράπονα, φοβούμενοι τὴν ὀργὴν τῶν ἰδιοκτῆτῶν οἱ ὅποιοι δύνανται νὰ τοὺς ἐξώσωσι ἐκ τῶν οἰκιῶν των. Ἐντεῦθεν παρίσταται ἡ ἰδιαιτέρα χρησιμότης τῆς προμνησθείσης φιλανθρωπικῆς ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ἐταιρίας, ἥτις συναθροίζει τὰς ἀνωμότους καταγγελίας, ἔχει ἐπιφορτισμένους ἄλλως τοὺς διανεμόντας κατ' οἴκους τὰ βοηθήματα ὑπαλλήλους τῆς ἵνα βεβαιῶσι τὴν νοσηρὰν κατάστασιν τῶν κατοικιῶν, περιπλέον δὲ ἔχει καὶ εἰδικὸν ἀπὸ τοῦ 1879 ἐπιθεωρητὴν ἐντεταλμένον, ἵνα ἐπισκοπῇ τὰς οἰκίας, καθόσον παρουσιάζεται περίστασις καὶ ἀνάγκη. Κατὰ τὸ 1884 ἡ φιλανθρωπικὴ ἐταιρία ἐνησχολήθη ἐπὶ 951 τοιούτων παραπόνων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀπέρριψε 317 ὡς μὴ βάσιμα, 547 διεβίβασεν εἰς τὸ Ὑγειονομικὸν Συμβούλιον, 87 κατώρθωσε νὰ ἱκανοποιηθῶσιν ἄνευ παρεμβάσεως τούτου. Μὴ νομίση δὲ τις, ὅτι πρόκειται περὶ μεγάλων δαπανῶν, εἰς ἃς ἐκτίθενται οἱ ἰδιοκτῆται, χάριν τῆς υἱεινῆς ἀποκαταστάσεως τῶν οἰκιῶν αὐτῶν. Κατὰ τὸ 1883 ἡ φιλανθρωπικὴ ἐταιρία ἐπεθεώρησεν 991 οἰκίας, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς 825 ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ ἐνεργηθῶσιν υἱεινὰ ἐπανορθώσεις, ἐδαπανήθησαν δὲ δι' αὐτὰς 140,000 δρ. ἤτοι 175 δρ. κατὰ μέσον ὄρον ἐπὶ ἐκάστης οἰκίας, ἀναβιβασθέντων τῶν ἐξόδων τῆς φιλανθρωπικῆς ἐταιρίας εἰς δρ. 2.50 καθ' ἐκάστην ἐπιθεώρησιν.

Βεβαίως δὲν δύναται νὰ εἴπῃ τις, ὅτι τὸ μέγα πρόβλημα τῆς υἱεινῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀνθρωπίνων συνοικισμῶν δύναται νὰ λυθῇ ἐντελῶς ἀπὸ διοικητικῶν τῆς πολιτείας ὀργανισμῶν. Ἀπαιτεῖται τὸ πνεῦμα τῆς υἱεινῆς πρακτικῆς νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ διάφορα στρώματα τῆς κοινωνίας, ἐὰν πρόκειται ὁ κίνδυνος τοῦ συνόλου αὐτῆς, κατὰ τὸ δυνατὸν μέτρον, νὰ ἀποσοβῆθῃ. Τί τὸ ὄφελος νὰ διατηρῇ τις δι' ἑαυτὸν τοὺς ὄρους τῆς υἱεινῆς, ὅταν ζῆ ἐν τῷ μέσῳ πολλῶν ἄλλων, οἵτινες, παραβιάζοντες αὐτοὺς, προκαλοῦσι καὶ ἀναπτύσσουναι τὰς ἐπιδημίας; Ὑπάρχει πάντοτε ἀλληλεγγύη τις εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῆς

κοινωνικῆς ζωῆς, ἵνα δικαιολογῆ παρ' ἐκάστῳ τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθῆκον τῆς καλῆς γειτονίας. Τὸ δόγμα «ἕως ἂν φωτισθῶσι πολλοὶ καὶ πληθυνθῇ ἡ γνῶσις» εἶναι γενικὴ βᾶσις τῆς ὀριστικῆς βελτιώσεως, τὴν ὁποίαν αἱ περιστάσεις τῶν τόπων καὶ τῶν χρόνων μεταρρίπτουσιν εἰς τὸ ἀπώτερον μέλλον.

Μεταξὺ ὄλων τῶν παρκαγόντων, οἵτινες πρέπει νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν, ὁ οἰκονομικὸς κατέχει τὴν πρώτην θέσιν. Ὅταν ἡ ἔνδεια κυριεύῃ τὴν ὑπαρξίν τῶν ἀνθρώπων, τὸ ζήτημα τοῦ ἄρτου ἀπορροᾷ ὅλα τὰ λοιπά. Ἀλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἔπесεν εἰς τὴν τελευταίαν βαθμίδα! Πληγὴ κοινωνικὴ δυσπολογίστου βάρους, κατὰ τὴν περίοδον τῆς ὁποίας συσσωρεύονται οἱ πτωχοὶ εἰς τὰς ὁπὰς αὐτῆς καὶ μόνη ἡ φιλανθρωπία δύναται νὰ ρίψῃ ἐν αὐταῖς τὸ θεῖον βάλσαμόν της. Ὑπεράνω τῆς τελευταίας τάξεως τῶν ἐνδεῶν εἶναι ἡ τάξις τῶν ἐργατῶν πενήτων. Δι' αὐτοὺς δὲν λείπει ἡ δύναμις τῆς ἀνασηκώσεως. Πλεῖστα παραδείγματα ὑπάρχουσι περαιτέρω ἔτι προβιδιασμοῦ τῶν ἐν τῇ κοινωνικῇ κλίμακί. Ἡ κατοικησις αὐτῶν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς σταθμὸς καὶ μέτρον τῆς προόδου, εἰς ἣν ἡ ἐργατικὴ τῶν δύναμις ἀνήκει.

Πρὸς τὴν τάξιν ταύτην τῶν ἀνθρώπων ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν διάφοροι μέθοδοι λύσεως τοῦ ζητήματος τῶν ὑγιεινῶν κατοικιῶν. Ἐν Νέῃ Ὑόρκῃ ἰδικιτέρως ἀπὸ 30 περίπου ἐτῶν ἡ Industrial Dwellings C^o ἐνησχολήθη εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, δαπανήσασα 24 ἑκατομ. δραχ. ἵνα χορηγήσῃ κατοικίας εἰς 25,000 ἀνθρώπους τῆς ἐργατικῆς τάξεως, χωρὶς νὰ λησμονηθῇ καὶ τὸ ἀνάλογον τῆς ἐπιχειρήσεώς της κέρδος. Ἡ ιδέα τοῦ κέσδους εἶναι θεμελιώδης ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος, ἡ πεῖρα δὲ ἀπέδειξεν, ὅτι δύναται τοῦτο νὰ συμβαδίσῃ μετὰ τῆς πεφωτισμένης φιλανθρωπίας, χωρὶς νὰ καταβιβάσῃ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ λαμβάνοντος καὶ χωρὶς νὰ καταπονήσῃ τὴν προθυμίαν τοῦ δίδοντος. Ἡ κυρία Collins ἐν Νέῃ Ὑόρκῃ ἐμίσθωσε καὶ ἠγόρασεν οἰκίας ἀθλιεστάτης καταστάσεως, τὰς ἐπεδιόρθωσε κατὰ τοὺς ὅρους τῆς ὑγιεινῆς καὶ τὰς ἠνοιξε εἰς χρῆσιν τῶν ἐργατικῶν πληθυσμῶν. Κατὰ τὰ πρῶτα τρία ἔτη εἰσέπραξε 40,000 δρ. ἐνοίκια, ἐκ τῶν ὁποίων ἐζημιώθη μόνον

1 1/2 τοῖς ο/ο. Κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα τὸ εἰσόδημά της ἀνέβη εἰς 4 τοῖς ο/ο, ἀπὸ δὲ τοῦ 1883 ἀνέβη τοῦτο εἰς 6 τοῖς ο/ο.

Ἐπὶ εὐρυτέρας κλίμακος εἰργάσθη ὁ κ. White. Ἐκτίσε σειρὰν οἰκημάτων, διὰ ὀπτῶν πλίνθων, ἕκαστον τῶν ὁποίων περιέχον ἐξ ὀπτῶν, ἐνοικιάζεται ἀντὶ 90 δραχ. κατὰ μῆνα. Μὴ λογιζομένου τοῦ γηπέδου, τὸ δαπανηθὲν διὰ τὴν οἰκοδομὴν ἐκάστου κεφάλαιον ἀνέβη εἰς 5,500 δρ. Ἡ ἐπιχείρησις ἔλαβε κατόπιν γενικωτέραν ἀνάπτυξιν, σχηματισθεῖσα εἰς ἀνώνυμον ἐταιρίαν. Τὸ διανεμηθὲν μέροςμα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀνέβη εἰς 6 τοῖς ο/ο, τοῦ ἀκαθαρίστου εἰσοδήματος ὑπολογισθέντος εἰς 14 τοῖς ο/ο ἐπὶ τοῦ δαπανηθέντος διὰ τὸ κτίριον καὶ τὸ γήπεδον κεφαλαίου. Εἶδη τινὰ δαπανῶν πρέπει νὰ σημειωθῶσιν ἰδικιτέρως, διότι 22,190 δρ. εἶναι φόροι καὶ 4,200 δικαίωμα χρήσεως ὕδατος.

Ὁ νεωτερισμὸς, τὸν ὁποῖον εἰσήγαγεν ὁ κ. White τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐνοικιαστῶν εἰς τὰ κέρδη τῆς ἐπιχειρήσεως, εἶναι εὐρυτέρας ἐννοίας. Ὅσοι πληρόνουσι τὸ ἐνοικίον τῶν τέσσαρας ἐβδομάδας πρὸ τῆς συμπεφωνημένης ἡμέρας, ἔχουσι δικαίωμα εἰς ἔκπτωσιν 10 τοῖς ο/ο, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ πρὸς 5 τοῖς ο/ο δι' ὅλον τὸ ἔτος. Παρατηρήθη ὅτι τὸ πέμπτον τῶν ἐνοικιαστῶν σπεύδει νὰ ἐπωφεληθῇ πάντοτε ἐκ τοῦ ὄρου τούτου, τὰ δύο πέμπτα ἐνίοτε, καὶ τὸ λοιπὸν οὐδέποτε. Περιπλέον ὁ ἐνοικιαστὴς ἐὰν ἔμεινε καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ἐὰν ἐπλήρωσε τακτικῶς τὸ ἐνοικίον του, ἐὰν δὲν ἤγειρεν ἐναντίον του παράπονα, λαμβάνει κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους μέροςμα 25 ἢ 50 δρ. κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν δωματίων τῆς ἐνοικιάσεώς του. Τῷ 1885 ἐπὶ 216 ἐνοικιαστῶν 141 ἔλαβον τὸ μέροςμα τοῦτο ἀναβιβασθὲν εἰς 6,275 δρ.

Ἰδικιτέρα μνεῖα ὀφείλεται εἰς τὴν κατὰ τὸ 1879 ἰδρυθεῖσαν οἰκιστικὴν ἐταιρίαν (Dwellings C^o) μετὰ κεφαλαίου 1.4 ἑκατομ. δρ. ἀναβιβασθέντος τῷ 1883 εἰς 1.5 ἑκατομ. ἐκ τοῦ ὁποίου διὰ τὰ γήπεδα καὶ τὰ κτίρια αὐτῆς ἐδαπανήθησαν 1.4 ἑκατομ. Τὸ σχῆμα τῆς οἰκοδομῆς εἶναι τετράγωνον, ἀνοικτὸν πρὸς δυσμᾶς, μετὰ 218 οἰκημάτων, 12 καταστημάτων, ὑπογείων, πλυντηρίων, λουτρῶν καὶ ἀναγνωστηρίου. Αἱ αὐλαὶ εἶναι

στρωμένοι δι' ασφάλτου, τὰ πλυντήρια θερμαίνονται δι' ατμοῦ, ἕκαστον πάτωμα ἔχει ὕδωρ, ἀναβατικούς μηχανισμούς διὰ τοὺς ἀνθρακας καὶ τὰ βαρέα ἀντικείμενα, σωλήνας πρὸς καταβίβασιν τῶν ἀποριπτέων. Ἐκαστον οἶκημα ἀποτελεῖται ἐκ 2 ἢ 3 ἢ 5 δωμάτων, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἔχει ἓν ἢ πλείονα παράθυρα πρὸς τὰ ἔξω. Ἐν συνόλῳ τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο δύναται νὰ περιλάβῃ 1200 πρόσωπα. Τὰ ἐνοίκια εἶναι προπληρωτέα καὶ διαποικίλλονται μεταξὺ 38 καὶ 75 δραχ. κατὰ μῆνα. Οἱ μέτοχοι τῆς εταιρίας λαμβάνουσι μερίσματα περὶ τὰ 8 τοῖς ο/ο ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου των.

Τοιαύτη ἡ γενικὴ ἔννοια τῶν περὶ τὴν ὑγιεινὴν καὶ περὶ τὴν οἰκισιν τῆς Νέας Ὑόρκης κοινωνικῶν, φιλανθρωπικῶν καὶ ἐπιχειρηματικῶν μέτρων. Πρῶτον ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ἐλάττωσις τῆς θνησιμότητος τῆς πόλεως καὶ ἡ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον προαγωγή τῆς βιομηχανικῆς καὶ ἐμπορικῆς ἀκμῆς τῆς.

Η ΑΙΓΥΠΤΟΣ ΩΣ ΚΡΑΤΟΣ

Ἡ ἐκστρατεία, τὴν ὁποίαν ἐπεχείρησεν ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς τῷ 1825 κατὰ τῆς Πελοποννήσου, δύναται μεθ' ὅλην τὴν ἐν Ναυαρίνῳ καταστροφὴν τῆς, νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀφετηρία τῆς πολιτικῆς συντάξεως, εἰς ἣν τὸ γε νῦν ἔχον διατελεῖ ἡ Αἴγυπτος. Ὅ,τι δὲν εἶχον κατορθώσει τὰ στρατεύματα τοῦ Σουλτάνου ἐν Πελοποννήσῳ, τὸ κατώρθωσαν τὰ στρατεύματα τοῦ Μεχμέτ-Ἀλῆ ὑπὸ τὴν στρατηγίαν τοῦ υἱοῦ του Ἰβραήμ. Ἡ ἐξασθένεισις τῆς τουρκικῆς αὐτοκρατορίας ἀπεκαλύφθη ὀλόκληρος εἰς τὸν Μακεδόνα, ὅστις ἐν ὀνόματι αὐτῆς ἡγεμόνευεν ἐν Αἴγυπτῳ, ἐπομένως κατὰ τὸ 1831 ἐπεχείρησεν οὗτος νὰ κατακτήσῃ τὴν πλήρη ἀνεξαρτησίαν του, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ κυριάρχου του στρατὸν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ προσηρμένου υἱοῦ του, κατέλαβε τὴν Συρίαν, ἐλεηλάτησε τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ ἤρχισε νὰ ἀπειλῇ αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅτε στόλος ρωσσικός, κατὰ φεβρουάριον 1833, ἀγκυροβολήσας ἐν τῷ

Βοσπόρῳ, ἔσωσε τὸν θρόνον τοῦ Σουλτάνου, ἐκδούλευσις τὴν ὁποίαν βεβαίως δὲν ἐλησμόνησεν ἡ ἡχὼ τοῦ σεραγίου του. Ὑπεγράφη τότε προσωρινὴ σύμβασις καὶ ἐπειδὴ αἱ ἐχθροπραξίαι ἐπανελήφθησαν μετὰ τινα ἔτη, συνωμολογήθη ἐν Λονδίῳ ὀριστικὴ συνθήκη τὴν 15 ἰουλίου 1840 μεταξὺ Ἀγγλίας, Αὐστρίας, Πρωσσίας καὶ Ρωσσίας, κατὰ τὰς διατάξεις τῆς ὁποίας ὁ προσχωρήσας εἰς αὐτὴν Σουλτάνος ἔθεσε διὰ τοῦ ἀπὸ 1 ἰουνίου 1841 φερμανίου του τὰς ἐπομένους νέας βάσεις τῆς αἰγυπτιακῆς ἡγεμονείας.

Κατὰ θεωρίαν μὲν ἡ Αἴγυπτος εἶναι ἐπαρχία τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, ἐν πράγματι δὲ εἶναι ἡγεμονεῖα ὑποτελής αὐτῷ. Ὁ Σουλτάνος παρεχώρησεν αὐτῇ κληρονομικὴν κυβέρνησιν εἰς τὰ πρόσωπα τοῦ Μεχμέτ-Ἀλῆ καὶ τῶν ἀπογόνων του κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἀπὸ πρωτοτόκου υἱοῦ εἰς πρωτότοκον υἱόν, ἐπιφυλαττομένης εἰς τὸν Σουλτάνον τῆς περιβολῆς τοῦ ἀξιώματος εἰς τοὺς διαδόχους καὶ, ἐν περιπτώσει ἀποσβέσεως τῆς ἐξ ἀρρενογονίας γραμμῆς τοῦ διορισμοῦ ἡγεμόνος ἀποκλειομένων τῶν υἱῶν τῶν θυγατέρων. Ἡ κληρονομικὴ τῆς Αἰγύπτου ἡγεμονεῖα δὲν ἐμποδίζει, ἵνα οἱ ἀσκούντες αὐτὴν κατατάσσονται μετὰ τῶν λοιπῶν βεζυρῶν τῆς αὐτοκρατορίας, ὅσον ἀφορᾷ τὸν βαθμὸν καὶ τὴν λοιπὴν τάξιν. Μόνον ἀπὸ τοῦ 1866 ἔλαβον τὸν τίτλον «Χεδίβης». Ὅλοι αἱ μετὰ τῆς Τουρκίας καὶ τῶν ἄλλων ἐπικρατειῶν συνθήκαι ἰσχύουσι καὶ διὰ τὴν Αἴγυπτον, καθὼς καὶ ὅλα τὰ περὶ αὐτῆς παρελθόντα καὶ μέλλοντα διατάγματα τοῦ Σουλτάνου, ὑποχρεομένου ἐν τούτοις νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὰς τοπικὰς περιστάσεις καὶ τὴν ἐπιείκειαν. Ὅλοι οἱ φόροι, οἱ ἐπιβαλλόμενοι ἐν Αἰγύπτῳ, εἰσπράττονται ἐν ὀνόματι τοῦ Σουλτάνου καὶ συμφώνως πρὸς τὸ σύστημα τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως. Κατὰ πᾶν ἔτος ἡ Αἴγυπτος ἀποστέλλει εἰς Μέκκαν καὶ Μεδινὰν δημοτριακοὺς καρπούς καὶ ὄσπρια κατὰ τὴν συνήθειαν. Ὁ Χεδίβης δύναται νὰ κόπτῃ νόμισμα, τὸ ὁποῖον ὅμως δέον νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ Σουλτάνου, ὁμοιάζον κατὰ τοὺς τύπους καὶ τὴν ἀξίαν πρὸς τὰ κοπτόμενα ἐν τῷ νομισματοκοπέῳ Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπετράπη εἰς τὴν Αἴγυπτον ἡ διατήρησις στρατοῦ ἐκ 18,000

ἀνδρῶν, μὴ ὑπολογιζομένων τῶν ἐν περιπτώσει πολέμου διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Σουλτάνου. Κατὰ πᾶν ἔτος 400 στρατιῶται Αἰγύπτιοι δέον νὰ ἀπιστέλλωνται εἰς Κωνσταντινούπολιν. Αἱ σημαῖαι τῆς Αἰγύπτου, τὰ παράσημα καὶ λοιπὰ διακριτικὰ εἶναι ὅμοια πρὸς τὰ τῆς Τουρκίας. Ὁ Χεδίβης διορίζει ἀξιωματικούς τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ ταγματάρχου, ὅσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς ἀνωτέρους βαθμούς δέον νὰ ζητῆ τὰς διαταγὰς τοῦ Σουλτάνου. Ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τούτου δὲν δύναται νὰ ναυπηγήσῃ πολεμικὸν πλοῖον. Ἐν γένει πρέπει νὰ λαμβάνῃ τὰς διαταγὰς τοῦ κυριαρχοῦ του δι' ὅλα τὰ σημαντικὰ ἀντικείμενα τῆς ἡγεμονείας αὐτοῦ. Ὁ ἐνιαύσιος φόρος τῆς Αἰγύπτου πρὸς τὴν Τουρκίαν, ὀρισθεὶς κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ τέταρτον τοῦ ἀκαθάριστου εἰσοδήματος τῆς ἡγεμονείας, περιορίσθη κατόπιν εἰς 60,000 πουργία (=7,560,800 δρ.), ἵνα ἀναβιβάσθῃ ἀργότερον εἰς 132,000 πουργία. Ὁ προβιβάσμος οὗτος τοῦ φόρου τῆς ὑποτελείας ἔσχεν ὡς ἀντάλλαγμα τὴν ἐπέκτασιν τῶν χεδιβικῶν δικαιοματίων διὰ τοῦ φερμανίου, ὅπερ ἐξέδωκεν ὁ Σουλτάνος τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1867, ἔχον ὡς ἐξῆς :

« Πρὸς τὸν ἐνδοξότατον βεζύρην Ἰσμαήλ πασᾶ Κεδερβι-ελ-Μάσρ (κυριάρχην τῆς Αἰγύπτου), μέγαν βεζύρην ἐν ἐνεργείᾳ, ἔχοντα τὰ ἀδαμαντοκόλλητα παράσημα Ὀσμανιῆ καὶ Μεδζιτιέ, εἶθε ὁ Ὑψιστος νὰ διατηρῇ τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ αὐξάνῃ τὴν δύναμιν καὶ εὐτυχίαν του. Λαμβάνων τὸ αὐτοκρατορικὸν αὐτὸ φερμάνιον, μάθε τὴν ἀπόφασιν ἡμῶν. Τὸ φερμάνιον ὅπερ ἐχορήγει εἰς τὸν Κεδερβι-ελ-Μάσρ τὸ προνόμιον τῆς κληρονομικῆς ἡγεμονείας, διέτασεν ὅτι ἡ Αἴγυπτος θὰ κυβερνᾶται συμφώνως πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ λαοῦ της, πρὸς τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἐπιείκειαν, κατὰ τοὺς θεμελιώδεις νόμους τοὺς ἐν ἰσχύϊ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς αὐτοκρατορίας καὶ στηριζομένους ἐπὶ τοῦ χατι-χουμαγιούν-Κιουλχανέ. Ἐν τούτοις τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως τῆς Αἰγύπτου, ἥτοι παντὸς ὅπερ ἔχει σχέσιν πρὸς τὰ οἰκονομικὰ καὶ ἐπιτόπια συμφέροντα αὐτῆς, ἀνηκούσης εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς αἰγυπτιακῆς κυβερνήσεως, ἐπιτρέπομεν ὑμῖν, πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόντων τούτων, νὰ ἐκδίδῃτε

εἰδικὰ περὶ αὐτῶν διατάγματα, σχετικῶς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν μόνον διοίκησιν, συμμορφούμενοι πρὸς τὰς συνθήκας τῆς ἡμετέρας αὐτοκρατορίας, ὅποιαιδῆποτε καὶ ἂν εἶναι αὐται.

» Ἐν περιλήψει ἐξουσιοδοτεῖσθε, νὰ συνομολογήτε συμβάσεις διὰ τὰ τελωνεῖα, τὴν ἀστυνομίαν τῶν εὐρωπαϊῶν ὑπηκόων, τὴν διαμετακόμισιν καὶ τὰ ταχυδρομεῖα, ὑπὸ τὸν ὄρον ἵνα αἱ συμβάσεις αὐταὶ μὴ ἔχωσι τὸν τύπον ἢ τὸν χαρακτῆρα τῶν διεθνῶν ἢ πολιτικῶν συνθηκῶν. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, εἰάν αἱ συμβάσεις αὐταὶ δὲν εἶναι σύμφωνοι πρὸς τὰς εἰρημένους βάσεις καὶ πρὸς τὰ θεμελιώδη κυριαρχικὰ δίκαια ἡμῶν, θέλουσι θεωρεῖσθαι ὡς ἄκυροι καὶ μὴ γενόμενοι. Ὅσακις ἡ αἰγυπτιακὴ κυβέρνησις ἔχῃ ἀμφιβολίας περὶ τῆς συμφωνίας συμβάσεώς τινος τοῦ ἀνωτέρω εἶδους πρὸς τοὺς θεμελιώδεις νόμους τῆς ἡμετέρας αὐτοκρατορίας, ὀφείλει νὰ ἀναφέρηται πρὸς τὴν ἡμετέραν Ὑψηλὴν Πύλην, πρὶν ἢ λάβῃ οὐδεμίαν ὀριστικὴν ἀπόφασιν. Τόσον ἡ αἰγυπτιακὴ κυβέρνησις θέλει ἀναγγέλλει ἐκάστοτε πρὸς τὴν ἡμετέραν κυβέρνησιν τακτικῶς τοὺς νέους τελωνιακοὺς ὀργανισμούς, τοὺς ὁποίους κατὰ τοὺς ὀρισθέντας τύπους ἤθελε διατάξει, ὅσον καὶ ἡ ἡμετέρα κυβέρνησις θὰ συμβουλευῆται τὴν αἰγυπτιακὴν, περὶ τῶν ἐμπορικῶν συμφερόντων τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὰς συνομολογήσεις ἐμπορικῶν συνθηκῶν μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν ξένων ἐπικρατειῶν.»

Διὰ μεταγενεστέρου σουλτανικοῦ φερμανίου τῆς 8 ἰουνίου 1873 ἐπετράπη εἰς τὸν Χεδίβην νὰ συνομολογή ἐξωτερικὰ δάνεια, νὰ συνάπτῃ ἐμπορικὰς συνθήκας, νὰ διατηρῇ ἀπεριόριστον ἀριθμὸν στρατευμάτων κλπ. Τὸ πρῶτον ἐξωτερικὸν δάνειον τῆς Αἰγύπτου συνωμολογήθη ὑπὸ Σαῖδ πασᾶ, τρίτου διαδόχου τοῦ Μεχμέτ-Ἀλῆ, ὅστις συνωμολόγησε κατόπιν καὶ τὸ μεγαλύτερον 90 ἑκατομ. λιρ. στερλ. Ἀπ' αὐτοῦ ἄρχεται διὰ τὴν Αἴγυπτον ἡ περίοδος τῆς ὑπερβάσεως τῶν δημοσίων δαπανῶν ἀπέναντι τῶν δημοσίων εἰσοδημάτων. Προσθετόν ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ἡγεμὼν τῆς Αἰγύπτου ὁ κατὰ τὸ 1856 παραχωρήσας, ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Σουλτάνου, πρὸς τὸν Λεσέψ τὸν χάρτην τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ. Ἐν τούτοις κατὰ τὸ 1879 ὁ Σουλτάνος ἐπανήγαγε τὸν πρότερον

ισχύοντα περιορισμόν τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς Αἰγύπτου εἰς μόνον 18,000 καὶ ἀπηγόρευσεν εἰς αὐτὴν νὰ συνολογήσῃ νέον ἐξωτερικὸν δάνειον ἐκτὸς πρὸς κανονισμόν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεώς της, ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς συγκαταθέσεως τῶν προηγουμένων δανειστῶν αὐτῆς. Ἡ ἐπέμβασις τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων εἶχε πολλοὺς τίτλους οὐχὶ ὁμῶς καὶ τὸσον σαφῆ ὡς τὸν ἐκ τῶν χρεῶν τῆς Αἰγύπτου.

Η ΜΕΤΑΞΥ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

Ἡ μεγαλειτέρα ἀντίρρησης κατὰ τῆς στενῆς σιδηροδρομίας εἶναι ἡ ὑποχρεωτικὴ μεταβίβασις τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῶν φορτίων κατὰ τὰ σημεῖα τῆς συναντήσεως τῶν στενῶν καὶ τῶν πλατέων σιδηροδρόμων. Ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ ἀντίρρησης αὕτη παρίσταται ὡς κεκτημένη μεγάλην σπουδαιότητα. Βεβαίως ἐὰν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς ἐπικρατείας ἦτο μία καὶ ἡ αὐτὴ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ, στενὴ ἢ πλατεία ἀδιάφορον. ἢ περὶ τῆς ὁ λόγος μεταφορὰ δὲν φαίνεται ἀμέσως ἀναγκαία. Ἄλλ' ἐὰν ὑποθέσωμεν, ὅτι δύο σιδηροδρομικαὶ ἐπιχειρήσεις ἐκμεταλλεῦνται τὴν αὐτὴν γραμμὴν καὶ ὅτι ἐκάστη ἐννοεῖ διὰ τοῦ ἰδίου ἑαυτῆς κινουμένου ὕλικου νὰ ἐκτελῇ τὴν μεταβίβασιν, ἰδοὺ ὅτι ἡ ἀνάγκη τῆς μεταφορᾶς ἀπὸ σιδηροδρόμου εἰς σιδηρόδρομον εἶναι καὶ πάλιν ἐπιβεβλημένη. Ἡ ἀντίρρησης περιβάλλεται πρακτικότητά, ὅταν μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐπιχείρησις ἔχῃ σιδηροδρομικὴν γραμμὴν, τῆς ὁποίας ἐν μέρος εἶναι στενὸν καὶ ἐν μέρος πλατὺ (περίστασις οὐχὶ συνήθως ἐκπαντωμένη) ἢ ὅταν ἐπὶ πλειόνων ἐπιχειρήσεων τῆς αὐτῆς κατὰ προέκτασιν σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, θέλουσαι αὐταὶ νὰ συνεννοηθῶσι διὰ τὴν συνέχειαν τῆς μεταφορᾶς, δὲν δύνανται ὡς ἐκ τοῦ διαφόρου πλάτους τῶν ἀμαξῶν των.

Καθὼς παρατηρεῖ ὁ κ. Α. Moreau ἐν τῇ περὶ πλεονεκτημάτων τῆς στενῆς σιδηροδρομίας μονογραφίᾳ του, ἢ περὶ τῆς πρόκειται ἀπὸ σιδηροδρόμου εἰς σιδηρόδρομον μεταφορὰ παρου-

σιάζει τρεῖς διακεκριμένας ἐπόψεις, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἀφορᾷ εἰς τὰ κατὰ προσθήκην ἐξοδα, ἢ δὲ εἰς τὴν ἀπώλειαν τοῦ χρόνου, ἢ δὲ εἰς τὴν φθορὰν τῶν φορτίων. Θέλομεν ἐξετάσει διαδοχικῶς ἐκάστην τῶν ἐπόψεων τούτων.

1) Τὰ ἐξοδα τῆς ἀπὸ στενοῦ σιδηροδρόμου εἰς πλατὺν καὶ τὰνάπαιιν μεταφορᾶς δὲν εἶναι βαρύτερα τῶν συμβαινόντων εἰς τὰς ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σιδηροδρόμου ἐνεργουμένας μεταφορᾶς, διὰ τὰς ὁποίας αἱ μεγάλαί τῆς Γαλλίας ἐταιρίαι εἰσπράττουσι 40 λεπτά κατὰ τόνον, ἐὰν πρόκειται περὶ μέρους φορτίου, καὶ 30 λεπτά, ἐὰν πρόκειται περὶ φορτίου 4,000 χιλιογράμμων, πληροῦντος ὁλόκληρον τὴν φορτηγὸν ἀμαξάν. Εἴτε ἀνθρωπίνην ἐργασίαν μεταχειρίζονται αἱ ἐταιρίαι αὐταὶ διὰ τὴν μεταφορὰν ταύτην εἴτε μηχανάς, τὸ εἰσπραττόμενον ὑπ' αὐτῶν δικαίωμα μένει τὸ αὐτό. Ἐν τούτοις τὸ εἰσπραττόμενον διὰ τὴν ἀπὸ σιδηροδρόμου εἰς σιδηρόδρομον μεταφορὰν κυμαίνεται ἐν Βελγίῳ μεταξὺ 18 καὶ 15 λεπτῶν κατὰ τόνον, πράγματι δὲ τὰ τοιαῦτα ἐξοδα δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 15 λεπτά κατὰ τόνον, πολλαγού δέ, ὡς ἐν Festiniog, ἐν Montmorency, ἐν Commentry κλπ. ὑποβιβάζονται ταῦτα ἔτι μᾶλλον μέχρι 5 λεπτῶν. Χάρις εἰς τὴν ἀπὸ διαφόρου ὕψους παράλληλον προσέγγισιν τῶν δύο γραμμῶν, ἡ μεταφορὰ ἐνεργεῖται δι' ἀπλῆς ἀνασηκώσεως τῶν μικρῶν ἐπὶ τῶν μεγάλων φορτηγῶν ἀμαξίων καὶ διὰ παντός ἄλλου μέσου ἀπλοῦ. Ἐν γένει τὰ ἐξοδα τῆς ἀπὸ σιδηροδρόμου εἰς σιδηρόδρομον μεταφορᾶς ἀποβάλλουσι πᾶσαν σπουδαιότητα, ὅταν πρόκειται περὶ ἀποστολῶν εἰς ἀποστάσεις μείζονας τῶν 30 χιλιόμετρων, εἶναι δὲ ἐντελῶς μηδαμινὰ εἰς ἀποστάσεις 50 χιλιόμετρων καὶ ἄνω. Εὐθύς ὡς ὑποτεθῆ, ὅτι ὁ κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ σιδηροδρόμου σταθμός, καθ' ὃν ἐνεργεῖται ἡ μεταφορὰ, εἶναι καλῶς ὀργανισμένος εἰς διαφοροῦσιν κριπηθώματα, εἰς ἀνασηκωτικὰς γεράνων μηχανάς, ἀγωγούς, αἰώρας, τροχαλίας κλπ. τὰ ἐξοδα τῆς μεταφορᾶς, εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις, οὔτε κἂν ὑπολογίζονται.

2) Ἡ βραδύτης, τὴν ὁποίαν προξενεῖ ἡ ἀπὸ σιδηροδρόμου εἰς σιδηρόδρομον μεταφορὰ, εἶναι ἀπολύτως ἀσήμαντος, διότι ἀροῦ, ὁσάκις ἐμπόρευμά τι τίθεται εἰς διαμετακίμωσιν ἀπὸ

μιᾶς εταιρίας εἰς ἄλλην, αἱ προθεσμίαι τῆς μεταφορᾶς κανονικῶς ἐπαυξάνονται διὰ μιᾶς ἡμέρας, ἢ κινήσεις τῶν ἐμπορευμάτων ἐπὶ τῶν μικρῶν γραμμῶν τῆς στενῆς σιδηροδρομίας δὲν εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέπη τὴν ἐντὸς 24 ὥρῶν ἐκτέλεσιν ὄλων τῶν ἀναγκαίων μεταφορῶν των.

3) Ἡ φθορὰ τῶν πραγματειῶν δὲν δύναται νὰ λογισθῇ εἰς βᾶρος τῆς στενῆς σιδηροδρομίας, εἰμὴ ὅταν πρόκειται περὶ μεταφορᾶς ἀπὸ σιδηροδρόμου εἰς σιδηρόδρομον φορτίου κατέχοντος τὸ ὅλον τῆς φορτηγοῦ ἀμάξης, διότι εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς μεταφορᾶς, ἢ ἔποψις τῆς φθορᾶς εἶναι ἢ αὐτὴ ὅπως καὶ κατὰ τὰς μεταφορᾶς τῶν πραγματειῶν κατὰ τὰς διακλαδώσεις τῆς ἐνιαίας σιδηροδρομικῆς γραμμῆς. Ἄλλ' ἢ ἐκ τῆς μεταφορᾶς τοῦ ὀλικοῦ φορτίου φθορὰ εἶναι ἐντελῶς ἀσήμαντος, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς συνήθους συνθέσεώς του ἐξ ἀντικειμένων μικρᾶς ἀξίας, ὡς γαιανθράκων, ξύλων, λίθων, μετάλλων, κλπ. ἢ ἐκ βαρελίων, σάκκων, κιβωτίων κλπ., ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ φθορὰ εἶναι σχεδὸν μηδαμινή. ἐκτὸς τῆς ἐν καλῶσις τοποθετήσεως τῶν γαιανθράκων, ὅτε ἡ φθορὰ λαμβάνει τινὰ σημασίαν. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται καὶ ἡ μικρὰ σπουδαιότης, τὴν ὁποίαν οἱ πρὸς τὴν στενὴν σιδηροδρομίαν δυσμενεῖς ἀποδίδουσιν εἰς τὴν προκειμένην ἔποψιν τῆς τῶν πραγματειῶν μεταφορᾶς.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀποδεικνύεται, ὅτι αἱ δυσχέρειαι τῆς ἀπὸ σιδηροδρόμου εἰς σιδηρόδρομον μεταφορᾶς εἶναι θεωρητικῶς μὲν ἀσήμαντοι, πρακτικῶς δὲ μηδαμινά. Ἐν τούτοις, ὡς ἀπεδείχθη ἤδη, δὲν εἶναι αὐταὶ ἀποκλειστικὸς κλῆρος τῆς στενῆς σιδηροδρομίας. Ἄς ὑποθέσωμεν, ὅτι πρόκειται περὶ πλατείας σιδηροδρομικῆς γραμμῆς μετὰ διακλαδώσεως ἐπίσης πλατείας. Εὐαπόδεικτον εἶναι, ὅτι κατὰ τὰ $\frac{4}{5}$ τῶν περιπτώσεων καὶ κατὰ τὴν γραμμὴν ταύτην ἢ μεταφορὰ τῶν πραγματειῶν ἀπὸ ἀμαξοστοιχίας εἰς ἀμαξοστοιχίαν εἶναι ἀναπόφευκτος. Ὅταν ἡ ἐμπορικὴ κίνησις τῆς διακλαδώσεως τῆς γραμμῆς εἶναι μικρά, δὲν τίθεται ἐν τῇ ἀμαξοστοιχίᾳ τῆς εἰδικῆς ἀμαξᾶς διὰ πάντα σταθμὸν τῆς κεντρικῆς γραμμῆς· ἀπ' ἐναντίας μία καὶ ἢ αὐτὴ φορτηγὸς ἀμαξᾶ περιλαμβάνει ἐμπορεύματα παραδοτέα εἰς διαφόρους σταθμοὺς καὶ ἐπομένως ἰδοῦ ἐπιβάλλεται ἢ

ἀνάγκη τῆς μεταφορᾶς των. Πολλάκις ἢ τῶν διακλαδώσεων τοῦ μεγάλου κεντρικοῦ σιδηροδρόμου κινήσεις εἶναι τόσον μικρά, ὥστε μία κοινὴ φορτηγὸς ἀμαξᾶ χρησιμεύει πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ δι' ὅλους τοὺς σταθμοὺς συναθροισμένου φορτίου. Ὑπὸ ταυούτην ἔποψιν, εἴτε περὶ μιᾶς γραμμῆς πρόκειται, εἴτε περὶ πλειόνων, στενῶν ἢ πλατειῶν, αἱ αὐταὶ ἀνάγκαι ἐπιβάλλονται ἀπολύτως.

Δὲν δύναται τις νὰ παραδεχθῇ, ὅτι τὸ αὐτὸ πλάτος δύο συνεχόμενων σιδηροδρόμων ἐπιτρέπει πάντοτε τὴν κίνησιν τῶν φορτηγῶν ἀμαξῶν τῆς μιᾶς σιδηροδρομικῆς ἐπιχειρήσεως ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς ὁδοῦ τῆς ἄλλης. Ἐν πρώτοις πρέπει νὰ ἔχη ἢ σιδηροδρομικὴ ἐπιχειρήσις ἀπειρίαν φορτηγῶν ἀμαξῶν, ἵνα τὰς διασπείρῃ εἰς ὅλας τὰς συνεχόμενας μετ' αὐτῆς ἀλλοτρίας γραμμάς διὰ τοὺς διαφόρους σταθμοὺς τούτων. Ἐπειτα καὶ αἱ συνεχόμεναι μετ' αὐτῆς γραμμάι πρέπει νὰ ἔχωσι εὐρυτάτας, κατὰ τοὺς διαφόρους σταθμοὺς των, τοποθεσίαις πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ἐρχομένων ξένων φορτηγίδων, ὅπερ ἀπολήγει εἰς οὐχὶ εὐκαταφρονήτους δαπάνας. Πρέπει ἐξ ἀντιθέτου, νὰ σημειωθῇ ἰδιαιτέρως ἢ εἰς μεγάλας ἀποστάσεις ἐπὶ ἀλλοτρίων σιδηροδρομικῶν γραμμῶν κινήσις τῶν ἀμαξῶν, διότι ὑπόκεινται αὐταὶ εἰς διαφόρους ἐξ ἑλλειποῦς προνοίας βλάβας, καθὼς καὶ ἢ ἐπιστροφῇ των ἄνευ φορτίου, περιστάσεις δηλαδὴ καθιστῶσαι τὴν ἀπὸ σιδηροδρόμου εἰς σιδηρόδρομον μεταφορὰν τοῦ φορτίου ἀληθῆ οἰκονομίαν. Αἱ ἀβάραι, τὰς ὁποίας ὑφίστανται ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην αἱ ἀμαξαι, ἔχουσι δεκαπλασίαν ἀξίαν τῆς ἐπὶ ἄλλεπαλλήλοις μεταφοραῖς δαπάνης.

Ἐν συνόλῳ εἰπεῖν, ἢ ἀπὸ σιδηροδρόμου εἰς σιδηρόδρομον μεταφορὰ, καὶ ὑπὸ τὰς βαρυτέρας περιπτώσεις θεωρουμένη, ἀποτελεῖ ἀσθενεστάτην αὔξησιν τῆς μεταβιβαστικῆς δαπάνης, οὐδεμίαν ἐπιρροὴν ἀσκοῦσα ἐπὶ τῶν πλεονεκτημάτων τῆς χρήσεως τοῦ σιδηροδρόμου, ὅσον ἀφορᾷ τὴν οἰκονομικὴν ἔννοιαν ταύτης, τὴν ταχύτητα καὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς. Ἄλλὰ καὶ σημαντικώτερα ἂν ἦτο ἢ δαπάνη τῆς ἀπὸ σιδηροδρόμου εἰς σιδηρόδρομον μεταφορᾶς, δὲν ἢδύνατο νὰ καταδικάσῃ τὴν στενὴν σιδηροδρομίαν. Ἐὰν τὰ ἐκ ταύτης ὠφελήματα, σχετικῶς πρὸς

τάς κοινὰς ἀμαξιτὰς ὁδοὺς, εἶναι ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ μεγα-
λείτερα ἀπέναντι τῶν ἐκ τῆς ἀναγκαίας μεταξύ σιδηροδρόμων
μεταφορᾶς ἐπιβαλλομένων ἐξόδων, ἐὰν πρόκειται περὶ χώρας
πτωχῆς τῆς ὁποίας τὸ ἔδαφος κατατέμνεται ὑπὸ ἀνωμαλιῶν
ἐδάφους τοιούτων, ὥστε ἡ πλατεία σιδηροδρομία θὰ ἦτο δι'
αὐτὴν ἀκατόρθωτος, τί σημαίνουσι τὰ κατὰ προσθήκην ἐξοδα
τῆς ἀπὸ σιδηροδρόμου εἰς σιδηρόδρομον μεταφορᾶς, ὅταν ἐπὶ
τοσοῦτον ἐξαγοράζωνται ὑπὸ τοῦ ὅλου ἀποτελέσματος τῆς στε-
νῆς σιδηροδρομίας ;

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὸν δημοσιευθέντα γενικὸν ἰσολογισμόν τῆς
Ἐθνικῆς Τραπεζῆς διὰ τὴν α' ἐξαμηνίαν τοῦ ἔτους 1888,
ὅπερ εἶναι τὸ 47ον τῆς ὑπάρξεώς της. Θέλομεν ἐκθέσει τὰ
τῆς καταστάσεως αὐτῆς κατὰ τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν περιέ-
χουσιν οἱ δημοσιευθέντες ἀριθμοὶ της.

Ἐπιτηρικόν.—α') Ταμεῖον εἰς μεταλλικὸν δρ. 3,403,181,
εἰς τραπεζογραμμάτια Ἴονικῆς καὶ Ἡπειροθεσσαλίας 1,405,905,
εἰς γραμμάτια μονόδραχμα καὶ δίδραχμα 2,652,952, β') ἐξω-
τερικοὶ λ/σμοὶ 2,272,931, γ') δάνειον πρὸς τὴν κυβέρνησιν ἐπ'
ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας εἰς μεταλλικὸν 14,069,908, εἰς τρα-
πεζογραμμάτια 57,292,746, ὅμοιον ἐπὶ ἐκχωρήσει ὁμολογιῶν
φθαρτῶν κτημάτων 2,523,793, ὄμ. εἰς τὴν ἐθνικὴν ὁδοποιίαν
18,272,110, ὄμ. γραμματίων μονοδράχμων καὶ διδράχμων
7,444,783, ὄμ. ἐπὶ ἐντόκοις γραμματίοις 5,767,625, ὄμ.
ὁμολογία τοῦ δημοσίου 38,300,817, ὄμ. συμμετοχὴ εἰς δά-
νειον κυβερνήσεως εἰς χρυσὸν 3,000,000, δ') προεξοφλήσεις
συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων 9,876,212, ε') ἀνοικτοὶ
λ/σμοὶ ἐπὶ ἐνεχειριάσει τίτλων 310,747, ς') ἀνοικτοὶ λ/σμοὶ
ἐπὶ ὑποθήκῃ 7,439,552, ζ') δάνεια πενταετη (ἀπλᾶ) ἐπὶ ὑ-
ποθήκῃ 45,185,989, η') δάνεια εἰς δήμους, λιμένας κλπ.
12,576,699, θ') δάνεια χρεωλυτικὰ 228,365, ι') δάνεια ἐπὶ

ἐνεχέρῳ τίτλων 900,546, ια') συμμετοχὴ εἰς ἐνυπόθηκα δά-
νεια Τραπεζῆς Ἡπειροθεσσαλίας εὐθύνη της 1,052,304, ιβ')
χορηγήσεις τῶν ὑποκαταστημάτων εἰς τοὺς γεωργοκτηματίας
ἐπὶ προσωπικῆ ἐγγυήσει 12,395,805, ιγ') μετοχαὶ ἐπὶ διαφο-
ρων ἐγχωρίων ἐταιριῶν 1,995,643, ιδ') καταστήματα τραπε-
ζῆς 1,590,481, ιε') καθυστερήσεις προεξοφλήσεων 3,530,876,
ις') καθυστερήσεις χρεωλυτικῶν καὶ δημοτικῶν δανείων 21,068,
ιζ') συναλλάγματα ἀποστελλόμενα εἰς τὰ ὑποκαταστήματα
πρὸς εἰσπραξίν 890,896, ιη') κτήματα ἐξ ἀναγκαστικῶν ἐκ-
ποιήσεων κατακυρωθέντα εἰς τὴν τράπεζαν 3,013,396, ιθ')
ἐξοδα ἐγκαταστάσεως 536,227, κ') διαφοροὶ λ/μοὶ 2,471,346,
κα') ἀπαιτήσεις ἐπιφαλεῖς 845,157. Τὸ ὅλον δρ. 261,328,073.

Παθητικόν.—α') Κεφάλαιον μετοχικὸν διηρημένον εἰς 20,000
μετοχὰς δρ. 20,000,000, β') κεφάλαιον ἀποθεματικὸν τα-
κτικὸν καὶ ἔκτακτον 14,848,220, γ') τραπεζογραμμάτια εἰς
κυκλοφορίαν 83,723,064, (ἐξ ὧν διὰ λ/μὸν τῆς κυβερνήσεως
57,292,746 καὶ διὰ λ/σμὸν τῆς τραπεζῆς 26,430,317), δ')
γραμμάτια μονόδραχμα καὶ δίδραχμα 7,399,999, ε') ὑπηρεσία
λαχειοφόρου δανείου τραπεζῆς 2,149,256, ς') καταθέσεις ἄνευ
τόκου 21,895,195, ζ') καταθέσεις ἐπὶ τόκῳ 103,518,583,
η') καταθέσεις ταμειουτηρίου 1,082,241, θ') ἐπιταγαὶ πλη-
ρωτέα 1,105,138, ι') μερίσματα παρελθουσῶν ἐξαμηνιῶν
325,289, ια') μερίσμα τῆς α' τοῦ 1888 ἐξαμηνίας 2,300,000,
ιβ') προεξοφλήματα ἀνήκοντα εἰς ἐπομένην ἐξαμηνίαν 252,694,
ιγ') παρακαταθῆκαι εἰς μεταλλικὸν 682,901, ιδ') ὑπουργεῖον
οἰκονομικῶν λ/μοὶ τῶν εἰσπράξεων διὰ τὰ δάνεια τῶν 25,
τῶν 9, τῶν 4, τῶν 6, τῶν 10 καὶ τῶν 15 ἑκατομμυρίων
1,078,218, ιε') ἐκκρεμεῖς δόσοληψία κεντρικοῦ καταστήμα-
τος μετὰ τῶν ὑποκαταστημάτων 940,430, κέρδη καὶ ζημίαι
ὑπόλοιπον ἀφιέμενον εἰς τὸ ἐπόμενον 26,841. Τὸ ὅλον δρ.
261,328,073.

Κέρδη καὶ Ζημίαι.—Ἐν γένει αἱ εἰσπράξεις τῆς τραπεζῆς
κατὰ τὴν α' ἐξαμηνίαν 1888 ἔχουσιν ὡς ἐξῆς : α') προεξο-
φλήματα δρ. 1,021,182, β') τόκοι χορηγήσεων δι' ἀνοικτοῦ
λ/σμοῦ 292,188, γ') ὄμ. ἀπλῶν δανείων 1,651,870, δ') ὄμ.

δανείων χρεωλυτικών και όμολ. του δημοσίου 1,344,740, ε') δμ. δανείου προς την κυβέρνησιν ἐπ' ἀναγκαστικῆ κυκλοφορίας 343,773, ς') δμ. δανείου προς την κυβέρνησιν μονοδράχμων και διδράχμων 44,783, ζ') δμ. ἐθνικῆς ὁδοποιίας 596,550, η') δμ. δανείων προς δήμους, λιμένας κλπ. 399,737, θ') δμ. συμμετοχῆς εἰς δάνεια τραπεζῆς Ἡπειροθεσσαλίας 33,123, ι') δμ. δανείων ἐπὶ ἐνεχύρω τίτλων 36.298, ια') ὠφέλεια ἐξωτερικῶν λ/μῶν 41,832, ιβ') φύλακτρα τίτλων 4,729, ιγ') ὠφέλεια ἐκ προσόδων κτημάτων τραπεζῆς 17,898, ιδ') εἰσπραχθέντα ἐκ τῶν ἀποσβεσθέντων 20,187, ιε') διάφορα κέρδη ἔκτακτα 150,799, ις') κέρδη και ζημίαι, τὸ ἐκ τῆς παρελθούσης ἐξαμηνίας περισσεύσαν 195,434, τὸ ὅλον δρ. 6,195,130.

Ἰδού πῶς διετέθησαν οἱ καρποὶ οὗτοι τῆς τραπεζικῆς κινήσεως: α') εἰς ἐξόδα διαχειρίσεως ἀποσβεσθέντα δρ. 310,597, β') εἰς ἐξόδα ἐγκαταστάσεως 10,892, γ') εἰς ἀπόσβεσιν ἐκ τῆς ἀξίας τῶν καταστημάτων 7,125, δ') εἰς ἀπαιτήσεις ἐπισηκλεῖς 531,908, ε') εἰς ἀμοιβὰς προσωπικοῦ ἐμισθῶν ὑποκαταστημάτων 43,877, ς') εἰς τόκους καταθέσεων 2,757,790, ζ') εἰς τόκους ταμειυτηρίου 20,349, η') εἰς διαφόρους λ/σμοὺς ἀποσβεσεως ἐξόδων δανείου τραπεζῆς και κεραματικῶν γραμματίων 18,377, θ') εἰς κέρδη διατιθέμενα κατὰ τὴν α' τοῦ 1888 ἐξαμηνίαν 2,467,370, ι') εἰς κέρδη ἀφιέμενα εἰς τὴν ἐπομένην ἐξαμηνίαν 26,841, τὸ ὅλον δρ. 6,195,130.

Ἐπὶ τοῦ ἐκ δρ. 2,467,370 ποσοῦ τῶν διατιθεμένων κερδῶν τῆς α' ἐξαμηνίας τοῦ 1888 δέον νὰ γείνη ἡ ἐξήγησις, ὅτι ἀφαιροῦνται ἐξ αὐτοῦ πρῶτον δρ. 88,370 δι' ἀμοιβὴν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ κεντρικοῦ καταστήματος 5 τοῖς 0/0 κατὰ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ καταστατικοῦ, και δεῦτερον δρ. 79,000 διὰ φόρον 3 τοῖς 0/0 και διὰ χαρτόσημον. Ὡστε τοιουτοτρόπως ἀπομένουσι προς πραγματικὴν διανομὴν δρ. 2,300,000, αἱ σημειούμεναι εἰς τὸ παθητικὸν ὑπὸ στοιχ. ια', ἀναλογοῦσαι ἐπὶ τῶν 20,000 μετοχῶν προς δρ. 115 ἐφ' ἐκάστην μετοχὴν.

A.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΗΠΕΙΡΟΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Ἐκ τοῦ δημοσιευθέντος γενικοῦ ἰσολογισμοῦ τῆς Τραπεζῆς Ἡπειροθεσσαλίας προκύπτει ἡ ἐπομένη κατάστασις αὐτῆς κατὰ τὴν α' ἐξαμηνίαν 1888:

Ἐνεργητικόν.—α') Κεφάλαιον ἀπαιτητῶν δρ. 15,000,000, β') ταμείον εἰς μεταλλικὸν 100,699, εἰς τραπεζογραμματία Ἐθνικῆς και Ἰονικῆς τραπεζῆς 644,820, εἰς μονόδραγμα και διδράχμα 160,453, γ') συναλλάγματα ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ 25,422, δ') δάνεια προς τὴν κυβέρνησιν εἰς μεταλλικὸν 804,000, εἰς τραπεζογραμματία ἐπ' ἀναγκαστικῆ κυκλοφορίας 1,003,426, εἰς προσωρινὸν 27,312, εἰς μετοχὴν τοῦ δανείου τῶν 18 ἑκατομ. 3,517,500, τῶν 135 ἑκατομ. 3,262,000, τῶν 10 ἑκατομ. 1,207,400, ε') δάνειον εἰς Ἐταιρίαν τῶν Μονοπωλείων 125,000, ς') ἀνοικτοὶ λ/μοὶ ἐσωτερικοῦ 412,597, ζ') προεξοφλημένα ἐμπορεύσιμα γραμματία 1,217,078, η') χορηγήσεις εἰς γεωργοὺς και κτηματίας 1,521,958, θ') δάνεια ἐπὶ ὑποθήκη 5,723,780, ι') δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρω 1,415,582, ια') δάνεια προς δήμους, λιμένας κλπ. 756,840, ιβ') κτήματα τραπεζῆς ἀπομείναντα αὐτῇ ἐξ ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως 14,893, ιγ') ἐμπορεύσιμα γραμματία ἀποσταλέντα προς εἰσπραξίν 15,221, ιδ') ὅμοια διαμαρτυρηθέντα ἢ ἐπιστραφέντα 134,490, ιε') ἐξόδα ἐγκαταστάσεως 252,250, ις') διάφορα 9,014, τὸ ὅλον δρ. 37,353,740.

Παθητικόν.—α') Μετοχικὸν κεφάλαιον δρ. 20,000,000, β') ἀποθεματικὸν κεφάλαιον 149,205, γ') τραπεζογραμματία ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ 5,848,037, δ') μονόδραγμα και διδράχμα γραμματία ἐκδοθέντα 3,500,000, ε') ὁμολογίαι τραπεζῆς 2,932,301, ς') ἀνοικτοὶ λ/μοὶ ἐξωτερικοῦ 3,360,786, ζ') γραμματία πληρωτέα 23,144, η') εἰδικὸν ταμείον προς μελέτην ὑδραυλικῶν ἔργων ἐν Θεσσαλίᾳ 15,545, θ') καταθέσεις ἄτοκοι 773,598, ι') παρακαταθήκαι 23,183, ια') καταθέσεις δι' ὑπηρεσίαν τῶν ἐθνικῶν δανείων τῶν 170 ἑκατομ. 5,943

καὶ τῶν 120 ἑκατομ. 13,404, ιβ') διάφοροι λ/μοὶ ἐσωτερικοῦ 1,477, ιγ') προεξοφλήματα ἐπομένων ἐξαμηνιῶν 38,723, ιδ') μερίσματα παρελθουσῶν ἐξαμηνιῶν 13,083, ιε') κρατήσεις δι' ἐπισφαλεῖς ἀπαιτήσεις 267,312, ις') ἐκκρεμεῖς λ/μοὶ μετὰ τῶν ὑποκαταστημάτων 40,140, ιζ') φόρος ἐπιτηδεύματος τῆς α' τοῦ 1888 ἐξαμηνίως 2,500, ιη') κέρδη διάφορα 345,353, τὸ ὅλον δρ. 353,740.

Κέρδη καὶ ζημίαι.—Πίστωσις : ὑπόλοιπον παρελθούσης ἐξαμηνίως δρ. 9,586, προεξοφλήματα 106,603, τόκοι δανείων ἐπὶ ὑποθήκῃ 207,977, ὄμ. δανείων ἐπὶ ἐνεχύρῳ 32,412, ὄμ. ἀνοικτῶν λ/μῶν ἐσωτερικοῦ 20,203, ὄμ. δανείων πρὸς δῆμους, λαμάνας κλπ. 24,263, ὄμ. ἀνοικτοῦ λ/μοῦ τῆς κυβερνήσεως ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ 6,658, ὄμ. ἐθνικῶν δανείων τῶν 18 ἑκατομ. μονοδράχμων καὶ διδράχμων 17,500, τῶν 135 ἑκατομ. 95,500, καὶ τῶν 10 ἑκατομ. 39,800, ὠφέλεια ἐκτιμήσεως 9,550 ὁμολογιῶν τοῦ ἐθνικοῦ δανείου τῶν 135 ἑκατομ. 15,500, συμμετοχὴ εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν Μονοπωλείων 26,015, διάφορα 5,619, τὸ ὅλον δρ. 607,145. — Χρέωσις : τόκοι ὁμολογιῶν τραπεζῆς δρ. 71,017, ὄμ. ἀνοικτῶν λ/μῶν ἐξωτερικοῦ 58,676, διαφορὰ συναλλαγμάτων 30,000, κρατήσεις δι' ἐπισφαλεῖς ἀπαιτήσεις 30,000, μεσιτεῖαι καὶ προμήθειαι 6,756, ἐξοδα διαχειρίσεως 65,343, κέρδη καθαρὰ 345,353, τὸ ὅλον δρ. 607,145.

Ἴδου πῶς διετεθῆ τὸ καθαρὸν κέρδος τῶν δρ. 345,353 : ἀπόσβεσις ἐξόδων ἐγκαταστάσεως 40,000, ἀποθεματικὸν ἐπὶ 305,353 πρὸς 5 τοῖς ο/ο 15,267, ἀμοιβὴ προσωπικοῦ ἐπὶ 290,085 πρὸς 5 τοῖς ο/ο 14,504, φόρος ἐπὶ 240,000 πρὸς 3 τοῖς ο/ο 7,200, χαρτόσημον ἐπὶ μετοχῶν 40,000 πρὸς λεπτὰ 20 κατὰ μετοχὴν 8,000, φόρος ἐπιτηδεύματος τῆς α' τοῦ 1888 ἐξαμηνίως 2,500, μερίσμα διανεμητέον πρὸς τοὺς μετόχους πρὸς 6 δρ. κατὰ μετοχὴν 240,000, ὑπόλοιπον διὰ τὴν ἐπομένην ἐξαμηνίαν 17,880.

Α.

ΓΕΝΙΚΗ ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ὁ δημοσιευθεὶς γενικὸς ἰσολογισμὸς τῆς Γενικῆς Πιστωτικῆς Τραπεζῆς παριστᾷ ὡς ἐξῆς τὴν κατάστασιν αὐτῆς κατὰ τὴν α' ἐξαμηνίαν τοῦ 1888 :

Ἐνεργητικόν. — α') Κεφάλαιον μὴπω ζητηθὲν δρ. 10,000, 000, β') 10,000 μετοχαὶ τῆς αὐτῆς τραπεζῆς ἐξαγορασθεῖσαι πρὸς ἀκύρωσιν καὶ εὑρισκόμεναι ἐν τοῖς ταμείοις αὐτῆς 3,000,000, γ') ταμεῖον 347,165, δ') προεξοφλήσεις συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων 843,405, ε') δάνεια ἐπὶ ἐνεχυράσει τίτλων 1,819,211, ς') ὄμ. ἐπὶ ὑποθήκῃ 1,245,408, ζ') ὄμ. χρεωλυτικὰ 35,690, η') μετοχαὶ διαφόρων ἐταιριῶν εἰς τὴν τρέχουσαν κατὰ τὴν 30 ἰουνίου 1888 τιμὴν των 3,235,327, θ') ὁμολογίαι ἐθνικῶν δανείων 210,936, θ') συναλλάγματα εἰσπρακτέα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ 64,024, ι') λ/μοὶ διάφοροι 35,452, ια') μετοχαὶ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Ἀθηνῶν-Πελοποννήσου 6,575,296, ιβ') δάνειον ἐνυπόθηκον τῆς ἐπιχειρήσεως Στυμφαλίας καὶ Φενεοῦ 1,262,960, ιγ') κατάστημα τραπεζῆς 311,999, ιδ') κτήματα τραπεζῆς ἐξ ἀναγκαστικῶν ἐκποιήσεων 401,890, ιε') ἐξοδα ἐγκαταστάσεως 160,473, ις') προκαταβολαὶ διὰ δικαστικὰ ἐξοδα 6,069, ιζ') καθυστερήσεις προεξοφλήσεων 611,680, ιη') ἀπαιτήσεις ἐπισφαλεῖς 1,328,861, τὸ ὅλον δρ. 31,598,856.

Παθητικόν. — α') Κεφάλαιον μετοχικὸν δρ. 25,000,000, β') κρατήσεις πρὸς ἀπόσβεσιν ἐπισφαλῶν ἀπαιτήσεων 50,000, γ') καταθέσεις ἔντοκοι 936,208, δ') ὄμ. ἔντοκοι ἀποδοτέαι εἰς ὠρισμένην προθεσμίαν 1,221,075, ε') ὄμ. ἄτοκοι 153,784, ς') ἐξωτερικοὶ ἀλληλόχρεοι λ/μοὶ 3,764,704, ζ') ἐπιταγαὶ πληρωτέαι 3,921, η') λ/μὸς σιδηροδρόμων Πειραιῶς-Ἀθηνῶν-Πελοποννήσου 243,221, θ') μέτοχοι τραπεζῆς δι' ἐπιστροφὴν κεφαλαίων παλαιῶν μετοχῶν 950, ι') μερίσματα παρελθόντων ἐτῶν 12,966, ια') ὄμ. β' τοῦ 1887 ἐξαμηνίως 12,023,

εβ') μέρισμα παρούσης εξαμηνίας 200,000, τὸ ἕλον δραχ. 31,598,856.

Κέρδη καὶ ζημίαι. Πίστωσις: ὑπόλοιπον παρελθούσης εξαμηνίας δρ. 21,199, προεξοφλήματα 38,103, τόκοι δανείων ἐπὶ ἐνεχύρῳ 58,318, ἄμ. ἀνοικτῶν λ/μῶν 4,028, ἄμ. γρεωλυτικῶν 1,354, ἄμ. ἐνυποθήκων 9,514, διάφοροι τόκοι 3,712, προμήθειαι 10,215, ἐνοίκια 4,617, κέρδη ἀπὸ συμμετοχᾶς 51,892, μερίσματα διαφόρων μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν δημοσίου καὶ κέρδη διάφορα 295,476, τὸ ἕλον 498,132. — Χρέωσις: ἔξοδα διαχειρίσεως δρ. 47,279, δικαστικὰ ἔξοδα τὰ ἀποσβενύμενα 10,000, ἔξοδα διευθύνοντος συμβούλου παρελθόντος ἔτους 10,000, τόκοι ἐντόκων καταθέσεων 45,325, φόροι τοῦ 1887 οἰκοδομῶν 1209, φόρος ἐπιτηδεύματος 2,500, ἀποσβέσεις καθυστερήσεων 19,647, ἄμ. δανείων ἐπὶ ἐνεχύρῳ 3,318, ἄμ. δανείων ἐνυποθήκων 30,299, ἄμ. διαλυθέντων ὑποκαταστημάτων 11,646, ἄμ. μετοχῶν Πανελληνίου Ἀτμοπλοϊκῆς Ἑταιρίας 14,760, ἄμ. ζημίαι ἐκ πωλήσεως κτημάτων 30,259, κρατήσεις ἀπέναντι ἐπισηφῶν ἀπαιτήσεων 50,000, δικαίωμα κυκλοφορίας μετοχῶν τραπέζης ἐν Παρισίοις 7,836, πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς μετόχους 214,000, τὸ ἕλον δρ. 498,132.

Ἐκ τοῦ διανεμητέου τοῖς μετόχοις ποσοῦ ἀφαιροῦνται δρ. 10,000 διὰ φόρον πρὸς 5 τοῖς ο/ο ἐπὶ τῶν καθαρῶν κερδῶν καὶ 4,000 διὰ φόρον χαρτοσήμου, ὥστε ἀπομένουσι πρὸς διανομὴν δρ. 200,000, ἐξ ὧν παράγεται μέρισμα πρὸς 5 δρ. κατὰ μετοχὴν ἐπὶ τῶν 40,000 τοιούτων. Α.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

Ἐκ τοῦ δημοσιευθέντος γενικοῦ ἰσολογισμοῦ τῆς Τραπέζης Βιομηχανικῆς Πίστεως προκύπτει ἡ ἐπομένη κατάστασις αὐτῆς κατὰ τὴν α' εξαμηνίαν τοῦ ἔτους 1888, ὄντος 15ου τῆς ὑπάρξεώς της :

Ἐνεργητικόν. — α') Ταμείον δρ. 1,658,550, β') συμμε-

τοχὴ εἰς τὸ ἐκ φράγκων 24 ἑκατομ. δάνειον κυβερνήσεως 78,625, γ') ἄμ. εἰς τὸ ἐκ φρ. 10.2 ἑκατομ. δάνειον κυβερνήσεως 531,250, δ') λαχειοφόροι ὁμολογίαί Ἑθνικῆς Τραπέζης 234,710, ε') κτήματα τραπέζης 1,166,420, ς') μετοχαὶ διαφόρων ἐταιριῶν 2,939,911, ζ') προεξοφλήσεις 1,211,613, η') καθυστερήσεις προεξοφλήσεων 145,783, θ') ἔξοδα ἐγκαταστάσεως 16,700, ι') δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ τίτλων καὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ 3,560,326, ια') ἀνοικτοὶ λ/μοὶ ἐπὶ ἐνεχύρῳ τίτλων καὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ 1,916,828, ιβ') διάφοροι λ/μοὶ 707,246, ἐπισηφῶν ἀπαιτήσεις 998,894, τὸ ἕλον δρ. 15,156,860.

Παθητικόν. — α') Μετοχικὸν κεφάλαιον δρ. 10,000,000, β') κρατήσεις πρὸς ἀπόσβεν ἐπισηφῶν ἀπαιτήσεων 390,000, γ') ἐντοκοὶ καταθέσεις 3,485,366, δ) ἄτοκοι καταθέσεις 207,519, ε') λ/μοὶ ἐξωτερικῆ 814,613, ς') προεξοφλήματα εἰς νέον 8,631, ζ') μερίσματα παρελθουσῶν εξαμηνιῶν 10,729, η') μέρισμα παρούσης εξαμηνίας 250,000, ἕλον δρ. 15,166,860.

Κέρδη καὶ ζημίαι. — Πίστωσις: ὑπόλοιπον παρελθούσης εξαμηνίας δρ. 4,245, τόκοι δανείων 106,374, ἄμ. ἀνοικτῶν λ/μῶν 65,437, ἄμ. διαφόρων λ μῶν 8,590, ἄμ. συμμετοχῆς τοῦ ἐκ φρ. 10.2 ἑκατομ. δανείου κυβερνήσεως 15,937, μερίσματα μετοχῶν διαφόρων ἐταιριῶν 34,933, προεξοφλήματα 56,800, προμήθειαι 18,030, διάφορα κέρδη 75,176, διαφορὰ συνολλάγματος 44,797, ἐνοίκια κτημάτων 23,941, διάφορα ἐκ τῶν ἀποσβεσθέντων παρελθούσης εξαμηνίας 17,579, ἕλον δρ. 471,844. — Χρέωσις: μισθοὶ προσωπικοῦ δρ. 27,840, ἀμοιβαὶ συμβούλων, ἐνοίκιον καταστήματος καὶ διάφορα ἔξοδα καταστήματος 15,252, φόρος ἐπιτηδεύματος εξαμηνίας 2,501, δικαστικὰ ἔξοδα 2,000, τόκοι ἐντόκων καταθέσεων 67,760, ἀποσβέσεις ἐκ τῆς ἀξίας καταστήματος τραπέζης 10,161, ἄμ. ἐκ τῶν μετοχῶν Ἰσθμοῦ Κορίνθου 14,622, ἄμ. ἐκ διαφόρων 13,236, κρατήσεις πρὸς ἀπόσβεν ἐπισηφῶν ἀπαιτήσεων 60,000, διανομὴ πρὸς τοὺς μετόχους 272,500, τὸ ἕλον δρ. 471,844.

Ἀφαιρουμένων δρ. 12,500 διὰ φόρον καὶ 10,000 διὰ χαρτὸσημον τοκομεριδίων, τὸ πρᾶγματι διανεμητέον ποσὸν περιο-

ρίζεται εις δρ. 250,000, ὅπερ ἐπὶ 100,000 μετοχῶν ἀναλογεῖ πρὸς δρ. 2.50 καθ' ἑκάστην. Α.

ΕΤΑΙΡΙΑ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΕΙΩΝ ΛΑΥΡΙΟΥ

Ἐκ τοῦ δημοσιευθέντος γενικοῦ ἰσολογισμοῦ τῆς Ἑταιρίας Μεταλλουργείων Λαυρίου προκύπτει ἡ ἐπομένη κατάστασις αὐτῆς κατὰ τὴν ἀ' ἐξαμηνίαν τοῦ ἔτους 1888 :

Ἐνεργητικόν — α') Κτήσεις ἐν Λαυρίῳ δρ. 6,605,716, ἐν αἷς διὰ δρ. 171,410 τὸ μεταλλεῖον «Νικίας», β') μεταλλεῖα ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ 1,240,000, γ') μεταλλεῖον «Λαυριωτικὸς Ὀλύμπου» 331,356, δ') συμμετοχὴ εἰς μεταλλεῖα «Ἰσθόρου» ἐν Μακεδονίᾳ 35,437, ε') ἀτμόπλοιον «Νικίας» 10,000, ς') ἀκίνητα 2,618,465, ζ') μηχαναὶ καὶ ἐργαλεῖα 283,461, η') ζῶα 37,011, θ') ἐπιπλα τοῦ γραφείου Ἀθηνῶν καὶ τῆς διευθύνσεως Ἐργαστηρίων 4,835, ι') μετοχὴ σιδηροδρόμων Ἀττικῆς 5,400,000, ια') λ/σμὸς μεταλλείων Μικρῆς Ἀσίας 688,328, ιβ') ὄμ. μεταλλείου «Λαυριωτικοῦ Ὀλύμπου» 59,856, ιγ') γενικὴ ἀποθήκη ὑλικοῦ 207,513, ιδ') ἀποθήκη μηχανουργείου 153,678, ιε') ὄμ. μεγάλου πλυντηρίου 81,006, ις') ὄμ. σιδηρουργείου καὶ ξυλουργείου 22,936, ιζ') ὄμ. μεταλλείου «Νικίου» 2,179, ιη') ὄμ. καυσίμων ὑλῶν 3,345, ιθ') γαιάνθρακες καθ' ὄδον 38,392, κ') μύλυδος παρὰ John Carr C^o 791,317, κα') ἀποθήκη μολύβδου 218,553, κβ') ὄμ. πρώτων ὑλῶν 631,415, κγ') ὄμ. συλλιπασμάτων 13,680, κδ') φαρμακεῖον 19,628, κε') ὀφειλέται διάφοροι 136,584, κς') ὑλικά διάφορα καθ' ὄδον 43,423, κζ') εἰδικόν ταμεῖον Ἐργαστηρίων 54,913, κη') ταμεῖον Ἀθηνῶν 119,017, τὸ ὅλον δρ. 19,852,058.

Παθητικόν. — α') Κεφάλαιον κατατεθὲν δρ. 14,000,000, β') χρεωλυτικὸν δάνειον Δ. Κατινάκη 1,705,029, γ') ἀπλοῦν δάνειον Θ. Κατινάκη 1,008,000, δ') τόκος δανείων Κατινάκη 38,579, ε') Glyn Mills Currie C^o 497,087, ς') H. Bonner

ς') 139,825, ζ') John Carr C^o 533,886, η') ἀνοικτοὶ λ/σμοὶ ἐργατῶν 157,166, θ') ταμεῖον αὐτοβοηθείας 122,777, ι') πιστωταὶ διάφοροι 675,736, ια') Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίσταως 43,056, ιβ') ἐπιταγαὶ Ἐργαστηρίων 2,554, ιγ') μερίσματα παρελθουσῶν ἐξαμηνιῶν 189,750, ιδ') ἐταιρία σιδηροδρόμων Ἀττικῆς 82,264, ιε') φόροι δημοσίου 47,585, ις') μερίσμα α' τοῦ 1888 ἐξαμηνίας 600,000 ιζ') ὑπόλοιπον εἰς νέον 8,957, τὸ ὅλον δρ. 19,852,058.

Κέρδη καὶ ζημίαι. — Πίστωσις : ὑπόλοιπον παρελθούσης ἐξαμηνίας δρ. 17,032, προμήθειαι ναύλων 4,092, διάφορα κέρδη 36,112, ἐνοίκια ἀκινήτων 42,050, διαφορὰ συναλλαγῆς 553,977, καθαρὸν προϊόν μολύβδου 443,359 (1), ὄμ. μεταλλείου «Νικίου» 103,599, ὄμ. σιδηροδρόμων Ἀττικῆς 57,900 τὸ ὅλον δρ. 1,258,123. — Χρέωσις : Ἀμοιβὴ συμβουλίου, ἀντιμισθία γενικοῦ διευθυντοῦ, προσωπικοῦ γραφείου Ἀθηνῶν, ἐξόδα γραφείου, φόροι οἰκοδομῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων καὶ δαπάναι διάφοροι δρ. 72,649, δικαστικαὶ δαπάναι 13,064, ἀποσβέσεις κητέσεων ἐν Λαυρίῳ 130,010, ὄμ. μεταλλείου Σουνίου 3,413, ὄμ. Λεγρινοῦ 3,373, ὄμ. μεταλλείων ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ 125,492, διὰ φθορὰν ἀκινήτων 70,000, ὄμ. μηχανῶν καὶ ἐργαλείων 70,000, ὄμ. ζώων 5,000, τόκος διαφοροὶ 11,643, ὄμ. δανείων Κατινάκη 90,943, ἀμοιβὴ

(1) Παραχθεὶς μολύβδος καθ' ὅλην τὴν ἐξαμηνίαν 5,171,672 χιλιόγραμμα, ἀξίας δραχ. 2,351,057, ἤτοι πωληθεὶς μέχρι 30 ἰουνίου ἐ.ε. 2,833,872 χιλιόγρ. ἀντὶ δραχ. 1,341,186, καθ' ὄδον παρὰ John Carr C^o 1,801,198 χιλιόγρ. ἀξίας δρ. 791,317 καὶ ἐν τῇ ἀποθήκῃ 536,602 χιλιόγρ. ἀξίας δρ. 218,553. Πρὸς παραγωγὴν αὐτοῦ ἐδαπανήθησαν δρ. 1,907,697, ἤτοι εἰς ἐκκαμινευθείας πρώτας ὕλας (65,228,976 χιλιόγρ.) 1,040,570, εἰς καυσίμους ὕλας (11,439,610 χιλιόγρ.) 348,830, εἰς διάφορα ὑλικά 30,106, διάφορα ἐξόδα 5,234, ἡμερομισθία ἐργατῶν 253,020, μηχανουργείων 52,883, οἰκοδομαὶ 36,321, σταυλοὶ 70,025, σιδηρουργείων καὶ ξυλουργείων 4,012, σιδηρόδρομος Καμαρτζῆς 8,028, ἀποδοχαὶ ὑπαλλήλων 26,106, ἐφορείας ἐργασίαι 9,818, ὁδοσυντήρησις 7,988, νοσοκομείον 11,626, φάρμακα εἰς ὑπαλλήλους καὶ ἐργάτας 2,829. Ὡστε τὸ καθαρὸν προϊόν τῆς παραγωγῆς τοῦ μολύβδου ἀνέρχεται εἰς δρ. 443,359.

ὕπαλλήλων 6,000, μέρισμα τῆς α' τοῦ 1888 ἐξαμηνίως 600,000, ὑπόλοιπον εἰς νέον 8,957, φόρος 47,585⁽¹⁾, τὸ ὅλον δρ. 1,258,123.

Τὸ κατὰ μετοχὴν ἐν τῇ α' ἐξαμηνίᾳ τοῦ 1888 διανεμόμενον μέρισμα ἀναβαίνει εἰς 6 δρ. Ἴδου πῶς ὁμιλεῖ ἡ γλῶσσα τῶν μερισμάτων : Τῷ 1873 δρ. 8, τῷ 1874 καὶ 1875 δρ. 9. 80, τῷ 1876 α' ἐξαμ. 6, β' ἐξαμ. 5, τῷ 1877 α' 5, β' 3.50, τῷ 1878 α' καὶ β' 3.50, τῷ 1879 α' 3, β' 4.50, τῷ 1880 α' 4.50. β' 4.50, τῷ 1881 α' 5, β' 7, τῷ 1882 α' 7, β' 7, τῷ 1883 α' 5.50, β' 3.75, τῷ 1884 α' 3, τῷ 1884 β', 1885 α' καὶ β', καὶ 1886 α' 4, τῷ 1886 β' 5, τῷ 1887 α' 5, β' 6, τῷ 1888 α' 6. Ἡ χρισμωτέρα περίοδος συμπύπτει ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1884 μέχρι 30 Ἰουνίου 1886. Τὰ ἔκτοτε μερίσματα δεικνύουσιν ἄλλας τάσεις. Α.

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΩΝ ΜΟΝΟΠΩΛΕΙΩΝ

Ἐκ τοῦ δημοσιευθέντος γενικοῦ ἰσολογισμοῦ τῆς Ἑταιρίας τῆς Διαχειρίσεως τῶν Μονοπωλείων, προκύπτει ἡ ἐπομένη κατάσταση αὐτῆς κατὰ τὴν α' ἐξαμηνίαν 1888 (15 ἰανουαρίου ἕως 30 ἰουνίου) :

Ἐγεργητικόν. — α') Κεφάλαιον ἀπαιτητὸν δρ. 7,500,000, β') χρεώγραφα ἑλληνικὰ τοῦ 1881 καὶ 1887 τῶν 5 καὶ 4 τοῖς ο/ο 2,442,419, γ') ὀφειλόμενα ἐν τῷ ἐξωτερικῷ 24,023, δ') ὄμ. ἐν τῷ ἐσωτερικῷ 1,091,015, ε') διάφοροι λ/μοὶ δημοσίου 1,341,523, ς') διαχειριστὰ ἀποθηκῶν 1,064,281, ζ') εἶδη μονοπωλείων καθ' ὅσον 109,546, η') ἐξόδα ἐγκαταστά-

(1) Ἐκ τοῦ καθαρῷ κατὰ τὴν α' ἐξαμηνίαν τοῦ 1888 προϊόντος τοῦ μολύβδου δρ. 443,359 ἀφαιροῦνται διὰ δαπάνης διαφόρους 367,501(;) καὶ ἐπὶ τοῦ ὑπολοίπου δρ. 75,857 ὑπολογίζεται ὁ ἐπὶ τοῦ καθαρῷ προϊόντος φόρος τῶν 10 τοῖς % δρ. 7,585, εἰς τὰς ὁποίας προστίθενται 30,000 φόρος πρόσθετος 5 τοῖς % ἐπὶ τοῦ διανεμητέου μερίσματος τῶν 600,000 δρ. καὶ 10,000 φόρος χαρτοσήμου.

σεως 17,083, θ') ταμεῖον 353,169, τὸ ὅλον δρ. 13,943,063.

Παθητικόν. — α') Κεφάλαιον ἑταιρικόν δρ. 10,000,000, β') κεφάλαιον ἀποθεματικόν 5,637, γ') πιστώσεις ἐν τῷ ἐξωτερικῷ 288,679, δ') ὄμ. ἐν τῷ ἐσωτερικῷ 317,952, ε') διάφοροι λ/μοὶ δημοσίου 2,747,816, ς') καταθέσεις εἰς λ/μόν ἔθνικοῦ δανείου τῶν 135 ἑκατομ. 275,107, ζ') ἀσφάλεια κατὰ θαλασσιῶν κινδύνων 8,998, η') λ/μοὶ συναλλαγμάτων μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ 80,820, θ') κέρδη καὶ ζημίαι 17,991, ι') μέρισμα διὰ τὴν α' τοῦ 1888 ἐξαμηνίαν 200,000, τὸ ὅλον δρ. 13,943,063.

Κέρδη καὶ ζημίαι. — Πίστωσις : τόκοι χρεωγράφων καὶ ἐξωτερικῶν λ/σμῶν δρ. 89,775, ἀποζημιώσεις καὶ ἀμοιβαὶ ἐπὶ τῶν πωληθέντων εἰδῶν τῶν Μονοπωλείων 384,815, λ/μοὶ συναλλαγῆς μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ 34,826, τὸ ὅλον δρ. 509,416. — Χρέωσις : ἐξόδα εἰδῶν μονοπωλείων δρ. 141,482, ἀμοιβαὶ διαχειριστῶν ἀποθηκῶν, μισθοὶ καὶ ἀμοιβαὶ προσωπικοῦ κεντρικῆς διευθύνσεως καὶ ἐπιτηρητῶν 119,099, δαπάναι μεταφορᾶς χρημάτων 2,083, ἀσφάλιστρα κατὰ θαλασσιῶν κινδύνων 9,427, ἀπόσβες ἐξόδων ἐγκαταστάσεως 1,898, διάφοροι τόκοι 520, καθαρὰ κέρδη 234,903, τὸ ὅλον δρ. 509,416.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθαρῶν κερδῶν ἀφαιροῦνται δρ. 5,637 διὰ τὸ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, 11,274 ποσοστὰ ἀνήκοντα τῷ διοικητικῷ συμβουλίῳ καὶ 17,991 ὑπόλοιπον εἰς νέον. Μένουσι δὲ οὕτω δρ. 200,000 πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς μετόχους, ἧτοι 104,167 λόγῳ τακτικοῦ μερίσματος πρὸς 5 τοῖς ο/ο ἐπὶ τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου (διὰ 8 μῆνας ἀπὸ τῆς καταθέσεώς του) καὶ 95,833 λόγῳ ἐκτάκτου μερίσματος πρὸς 85 τοῖς ο/ο ἐπὶ τοῦ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ τακτικοῦ μερίσματος ὑπολοίπου τῶν καθαρῶν κερδῶν. Ἀμφότερα τὰ μερίσματα ταῦτα παρέχουσιν εἰς ἑκάστην μετοχὴν δρ. 8.10.

Α.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ὁ δημοσιευθεὶς γενικὸς ἰσολογισμὸς τῆς ἐταιρίας τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ σιδηροδρόμου παριστᾷ τὴν κατάστασιν αὐτῆς ὡς ἐξῆς κατὰ τὴν α' ἐξαμηνίαν τοῦ 1888 :

Ἐργητικόν. — α') Ἀξία σιδηροδρόμου δρ. 4,977,724, ἧτοι ὑπόλοιπον πρώτης ἀγορᾶς 2,881,534, οἰκοδομαὶ καὶ ἔργα διάφορα 943,077, γραμμὴ 340,180, ἀτμομηχαναὶ 440,000, ἀμαξίαι 255,119, ἐργαλεῖα 117,812, β') ἰπποσιδηροδρόμος Πειραιῶς 122,338, γ') ὕλικα δι' ἐπισκευὰς 146,185, γ') ὕλικα διάφορα 78,286, δ') παλαιὸν ὕλικόν 8,330, ε') ἐξοδα ἐγκαταστάσεως 7,784, ς') χρεώγραφα 84,949, ζ') ἐκκρεμεῖς λ/σμοὶ 31,836, η') λεωφορεῖα 8,827, θ') μένοντα πρὸς ἀπόθεσιν δίκης 38.800, ι') τρεχούμενος λ/σμός Βιομηχανικῆς Τραπεζῆς 44,657, ια') ταμεῖον 23,347, τὸ ὅλον δραχ. 5,573, 067.

Παθητικόν. — α') Μετοχικὸν κεφάλαιον δρ. 5,000,000, β') ἀποθεματικὸν κεφάλαιον 123,151, ὁμ. ἔκτακτον 20,000, δ') κρατήσεις πρὸς ἀντικατάστασιν κινητοῦ ὕλικου 69,805, ε') μερίσματα παρελθουσῶν ἐξαμηνιῶν μῆπω ζητηθέντα 7,847, ς') ἐξωτερικοὶ λ/σμοὶ 79,206, ζ') κέρδος πρὸς διανομὴν 272,300, η') ὑπόλοιπον εἰς νέον 756, τὸ ὅλον δρ. 5,573,067.

Κέρδη καὶ ζημίαι. — Πίστωσις : ἐπιβάται δρ. 391,780, ἀποσκευαὶ 2,435, κλάδος Φαλήρου 84,095, ἐνοίκιον Φαλήρου 12,500, ἐκμετάλλευσίς ἰπποσιδηροδρόμου Πειραιῶς 3,400, εἰσπράξεις ἐνοικίων δύο καφενείων 4,560, μεταφορὰ ἐμπορευμάτων 133, διάφορα 36, παλαιὸν ὕλικόν 37, κράτησις ἐκτάκτου ἀποθεματικοῦ 5,000, κράτησις παλαιοῦ ὕλικου 16, τὸ ὅλον δρ. 503,994. — Χρέωσις : ἐξοδα ἐκμεταλλεύσεως δρ. 104,489 (ἧτοι διαχειρίσεως 60,303, ἐργοστασίου καὶ γραμμῆς 32,267, Φαλήρου 11,919), ἐξοδα δικαστικὰ 3,183, κατανάλωσις γαιωνθράκων κλπ. 32,632, ὕλικα πρὸς συντήρησιν ἀτμαμαξῶν ἀμαξῶν γραμμῆς 30,590, κράτησις ἀποθεμα-

τικοῦ 3,000, ὁμ. τόκου ἀποθεματικοῦ μὴ διατεθέντος 920, ὁμ. πρὸς ἀντικατάστασιν κινητοῦ ὕλικου 30,000, ἀπόθεσις ἰπποσιδηροδρόμου Πειραιῶς 4,677, ὁμ. δίκης 5,000, ὁμ. ἐξόδων ἐγκαταστάσεως κλπ. 2,549, ἐπισκευαὶ οἰκοδομῶν κλπ. 10,676, τόκοι τρεχουσῶν 3,218, κέρδος πρὸς διανομὴν 272,300, ὑπόλοιπον εἰς νέον 756, τὸ ὅλον δρ. 503,994.

Ἐκ τοῦ πρὸς διανομὴν κέρδους τῶν δρ. 272,300 ἀφαιροῦνται 12,375 διὰ φόρον πρὸς 5 τοῖς ο/ο, 5,000 διὰ χερτόσημον 20 λεπτὰ κατὰ μέρος, 4,950 διὰ ποσοστὰ διυκητικοῦ συμβουλίου πρὸς 2 τοῖς ο/ο καὶ 2,475 διὰ ποσοστὰ ὑπαλλήλων πρὸς 1 τοῖς ο/ο, ἀμφότερα κατὰ τὸ ἄρθρ. 38 τοῦ καταστατικοῦ. Ἐπομένως ἀπομένουσι πρὸς πραγματικὴν εἰς τὰς 25,000 μετοχὰς διανομὴν δρ. 247,500, ἧτοι δρ. 9.20 κατὰ μετοχὴν. A.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Ὁ δημοσιευθεὶς ἰσολογισμὸς τῆς ἐταιρίας τῶν σιδηροδρόμων Πειραιῶς-Ἀθηνῶν-Πελοποννήσου παριστᾷ τὴν κατάστασιν αὐτῆς ὡς ἐξῆς κατὰ τὴν α' ἐξαμηνίαν τοῦ 1888 :

Ἐργητικόν. — α') Ἀξία σιδηροδρόμου δρ. 33,167,756, β') ἐξοδα ἐγκαταστάσεως 440,974, γ') 4,964 μετοχαὶ τοῦ σιδηροδρόμου πρὸς δρ. 186 ⁷²⁸/₁₀₀₀ ἀνήκουσαι αὐτῇ 926,919, δ') Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα 246,766, ε') υἱοὶ Ροδοκανάκη Σ² 2,549, ς') καθυστεροῦντες μέτοχοι 51,957, ζ') χρεῶσαι διάφοροι 59,207, η') ἔκτακτα ἔργα ἐκτελεσθέντα 74,085, θ') ἀποθήκη Πειραιῶς 157,935, ι') ὁμ. ἐντύπων ὕλικων κλπ. 24,693, ια') ἀσφάλιστρα σιδηροδρόμου 11,429, ιβ') ταμεῖον 58,205, τὸ ὅλον δρ. 35,222,481.

Παθητικόν. — α') Μετοχικὸν κεφάλαιον δρ. 25,300,000, β') δάνειον διαχειρίσεως 977,132, γ') δάνειον R. Raphael Sou 5,721,580 (ἀρχικῶς 286,000 λίρ. στερλ. ἀποσβεστέον εἰς 66 ἐξαμηνίας διὰ 10,010 λ. στ. καθ' ἐξαμηνίαν εἰς τόκους

καὶ χρεωλύσιον, μέχρι 30 ἰουνίου ἔ. ἔ. ἀποσβεσθὲν κατὰ 8,208 λ. στ.), δ') ἀποθεματικὸν διὰ συναλλαγματοκτικῆς διαφορᾶς 712,233, ε') δανειὸν Ἐθνικῆς Τραπεζῆς 1,781,685, ε') πιστωταὶ διάφοροι 95,948, ζ') ὀφειλὴ εἰς R. Raphael and Son τόκοι καὶ χρεωλύσιον δανείου των 87,934, η') ὄμ. εἰς Ἐθνικὴν Τράπεζαν τόκοι καὶ χρεωλύσιον δανείου τῆς 72,000, θ') ταμῆον αὐτοβοηθείας 23,493, ι') τελεσθησόμενα ἔργα, ὑπόλοιπον ἐκχωρηθέντων ὑπὸ τῆς ἐργολαβίας 28,136, ια') ἐκκρεμεῖς λ/μοὶ εἰς ἔξοδον ἰουνίου ἔ. ἔ. καὶ τόκος δανείου R. Raphael and Son 109,517, ιβ') κέρδη τοῦ 1887 ἔτους 215,727, ιγ') ὄμ. τῆς α' τοῦ 1888 ἐξαμηνίας 97,092, τὸ ὅλον δραχ. 35,222,481.

Κέρδη καὶ ζημίαι. — Πίστωσις: ὑπόλοιπον κερδῶν τοῦ 1887 ἔτους δρ. 215,727, κέρδη διάφορα 22, ἐνοίκια καφενειῶν 5,908, εἰσπράξεις α' τοῦ 1888 ἐξαμηνίας 1,067,356, τὸ ὅλον δρ. 1,289,014. — Χρέωσις: φόρος 5 τοῖς ο/ο ἐπὶ εἰσιτηρίων ἐπιβατῶν δρ. 42,255, πρακτορεῖον Ἀθηνῶν-Κορίνθου-Πατρῶν ἐπιχορήγησις διὰ μεταφορὰν ἐμπορευμάτων 1,058, προμήθεια Ἀτμοπλοικῆς, πρακτορείων ἐπὶ ναύλων ἐμπορευμάτων καὶ ἐπιστροφή ἐπὶ πλέον ναύλων 14,585, ἀσφάλιστρα σιδηροδρόμου 1,344, διεύθυνσις καὶ κεντρικαὶ ὑπηρεσίαι 64,512, κίνησις καὶ ἐμπορεύματα, σταθμοὶ καὶ ἀμαξοστοιχίαι 140,429, ὕλικόν κινητὸν καὶ ἐργοστάσιον 263,072, γραμμὴ καὶ οἰκοδομαί, συντήρησις καὶ ἐπιτήρησις 212,723, συντήρησις τηλεγραφικῆς γραμμῆς 3,970, τόκοι δανείου Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ ἀνταπόκρισις ἐξωτερικοῦ μέχρι 30 ἰουνίου ἔ. ἔ. 59,894, τόκοι δανείου R. Raphael and Son α' ἐξαμηνίας ἔ. ἔ. 172,346, κέρδη μεταφερόμενα εἰς νέον 312,819, τὸ ὅλον δρ. 1,289,014.

A.